KRUH

72
2023

BULLETIN STŘEDISKA VÝCHODOČESKÝCH SPISOVATELŮ

Z OBSAHU ČÍSLA:

POVÍDKA MILANA DUŠKA
CENA M. ŠVANDRLÍKA
POEZIE RADKA VOHLÍDKY,
JINDŘICHA TOŠNERA
A MICHALA SVOBODY
MILAN ZELENÝ
NA NOVÉM ZÉLANDĚ
HOVNO JE KÝČ
AUTORSKÁ ČTENÍ
NOVÉ KNIHY

JUBILANT MILAN DUŠEK

SVČS
STŘEDISKO VÝCHODOČESKÝCH SPISOVATELŮ, Z. S.

OBSAH:

Slovo úvodem
Eva Černošová (2)

Úvodní báseň
Michal Svoboda:Kytička žlutých pouličních lamp (3)

Rozhovor:
Jubilant Milan Dušek (4)

Z tvorby členů:
Milan Dušek: povídka Akce Blanka (17)
Luboš Zelený: Nejen o cestování i o letcích a chodcích (31)
Jindřich Tošner: Poezie (33)
Jindřich Tošner : Hovno je kýč (36)
Milan Drahoš: báseň Mnoho štěstí (47)
Věra Kopecká: ze sbírky haiku Střípky z cest (48)

Informace z Obce spisovatelů
Cena Miroslava Švandrlíka (49)

Ze života Střediska
Věra Kopecká v Mělníku (39)
Libuše Matysíková v porotě (40)
Haškovské povídky a Václav Franc (40)
Pocty pro Jiřího Uhlíře (41)
Pardubicko v knihách Ivy Tajovské (43)
Májový poetický večer v Novém Městě nad Metují (44)
Radek Vohlídka: Z nové knihy V náručí (45)
Poetický večer v Pardubicích (46)
Řehečská slepice po čtyřech letech (46)
Akce Věry Kopecké a Jany Wienerové (47)

Nové knihy našich členů (48)
O vyšlých knihách (49)
Michal Svoboda: Poezie ze sbírky Holka ve výtahu (51)

Informace členům (55)

TIRÁŽ:

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů, z. s.
Ročník XVIX. – číslo 72 – červen 2023
Uzávěrka příspěvků pro Kruh č. 73: 20. 8. 2023
Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.
Číslo vyšlo z předplatného členů a knihoven, které bulletin odebírají.
Tisk: Tribun EU s.r.o., Cejl 892/32, Brno 602 00

Slovo úvodem

Vážení a milí čtenáři,

máte před sebou bulletin, který má za sebou již mnohaletou tradici a velký kus práce všech, kteří se na něm podíleli/podílejí. Každý z nich v něm zanechal svůj otisk, něco ze sebe. V Kruhu se setkávali a setkávají autoři z řad našich členů i oslovení hosté a spoluutvářejí tak tvůrčí společenství, v němž je jim všem – a také čtenářům – dobře. Je to místo pro setkávání, inspiraci, chvilku s literaturou, pro někoho pak vstup do jejího světa.

Redaktoři Kruhu i my ostatní hluboce ctíme práci všech, kteří mu kdy dali tvar a směr. Jak pravil František Uher: „Kruh spojuje." Spojoval v dobách Jana Dvořáka a já mu přeji, aby mu to vydrželo. Nedostižná trojice v jeho čele: Milan Dušek – Jiří Faltus – František Uher se mu obětavě věnovala po dlouhá léta. Pak se začala štafeta postupně předávat, což v předchozích letech nemálo zkomplikovala pandemie viru covid-19. Nakonec se ale zadařilo původní vizi naplnit a já věřím, že současná redakce v čele s trojicí: Václav Franc – Věra Kopecká – Rudolf Beran je zárukou, že je náš bulletin v dobrých rukou i nadále. Těším se na toto číslo věnované panu Milanu Duškovi, dlouholetému šéfredaktorovi tohoto periodika, i na všechna další.

Přeji Kruhu, aby zůstal „vlajkovou lodí Střediska", která se ve vlnách všemožných výzev dnešní doby nepotopí, a prostorem, který spojuje autory i čtenáře.

Děkuji všem, kteří na naplnění této vize pracovali a pracují!

Eva Černošová

Michal Svoboda

Kytička žlutých pouličních lamp

Kytičku žlutých
Pouličních lamp
Svázanou dvěma rýmy
Položím na tvůj práh
Tam na pastvách nebeských
Kde těla nemají stíny
Srdce strach
A času chybí budoucnost
Proč ale
Jak skloním se
Tak hlavu naplní mi
Ten neodbytný motiv
Z Ódy na radost

Jubilant Milan Dušek
(* 1. 5. 1938
v Rosicích nad Labem)

Když jsem 11. června loňského roku ve výboru Střediska východočeských spisovatelů střídal do literární penze ustoupivšího Milana Duška, bylo mi nad slunce jasné, že zdaleka nepřicházím jakožto náhrada relevantní. Ani dílčí. Spíše jsem se obával, abych v tom monumentálním prostoru naplněném tvorbou a obětavou prací pro rodinu tuzemských literátů, jenž po sobě tento koryfej a pamětník východočeské literatury zanechává, neskončil na kolenou v koutě hanby.

Milana Duška jsem poznal před necelým čtvrtstoletím, v čase, kdy se ustavovalo Východočeské středisko Obce spisovatelů. Od samotného vzniku v roce 2000 patřil tento skvělý a nezištně činorodý beletrista k jeho největším tahounům. Šířeji pojatý umělecký spolek počal sdružovat nejen literáty, postupně přibyli i divadelníci a výtvarníci z obou východočeských krajů.

Při výčtu jmen – počínaje čestným předsedou Janem Dvořákem přes Marcellu Marboe, Ivu Tajovskou, Lubomíra Macháčka, Miloše Vodičku, Petra Musílka, Františka Uhra, Jana Kratochvíla, Josefa Krečmera či Jaroslava Jonáše a mnohých dalších – nebyl Milan Dušek nikdy upozaděn, natož aby pracovně pauzíroval! Z mého pohledu to byl vedle Marcelly Marboe právě i on, na kom dobrá dvě desetiletí bohatá činnost Střediska závisela. Přitom to byl určitě on, kdo dokázal téměř vždy povýšit zájem celku nad zájmem osobním. Uměl spojovat lidi, a to zcela nenuceně: vrozenou intuicí a ryze lidskou empatií, jíž oplývá.

Za zvláště nedocenitelnou pokládám jeho činnost editorskou. Stěží bychom v jednom ranku uchopili nesčetné penzum příspěvků s dedikací Milan Dušek, zrovna jako jím editovaných prací ostatních východočeských autorů v literárním bulletinu Kruh, který se stal

SVčS vlajkovou lodí. Troufnu si říct, že toto periodikum vycházející od roku 2005 přežilo úspěšně do současnosti zejména díky Milanu Duškovi. K dnešnímu dni čítá Kruh 72 vydaných čísel a je jistě tím nejhodnotnějším, co činnost a směřování Střediska dokumentuje nejen v celistvosti cenných informací, ale taktéž jako volně pojaté kompendium představující autorskou tvorbu Východočechů v její bezbřehé rozmanitosti.

Beletrista **Milan Dušek** se narodil 1. května v předválečném roce 1938 v Rosicích nad Labem. Po válce roku 1946 se jeho rodina přestěhovala do Lanškrouna, kde prožil mládí a vyučil se zámečníkem. Po absolvování vojenské školy odešel v roce 1960 sloužit k pohraniční stráži na Šumavu, odkud byl po pěti letech ze zdravotních důvodů přeřazen na Okresní oddělení Sboru národní bezpečnosti v Náchodě. Po překotném roce 1968 byl z bezpečnostních složek propuštěn z důvodů politických, když veřejně odsoudil okupaci Československa armádami Varšavské smlouvy.

V době normalizace pak Milan Dušek coby *persona non grata* vystřídal několik dělnických a podpůrných profesí. Pracoval ve slévárnách v Novém Městě nad Metují, v lesích u Nového Hrádku, v kulturním domu v Černožicích, železniční stanici Letohrad a nakonec v léčebně TRN v Žamberku. A lehce symbolicky právě zde, v centrální kotelně sanatoria, se po pádu socialismu dočkává zaslouženého ospravedlnění.

Vše zlé budiž něčemu prospívá. Svatá pravda, jež dostihla i Milana Duška. Vždyť vážně začal psát, zaznamenávat a tvořit příběhy právě po onom nešťastném roce 1968. Ve svých prvních črtách a povídkách se vracel na Šumavu. Literární tvorba bezpečnostními složkami ostrakizovaného literáta však mohla vycházet jen velmi sporadicky. Tu a tam v okresních či krajských novinách a výjimečně v časopisech Mladý svět, Československý voják apod.

Až teprve díky PhDr. Janu Dvořákovi, tehdejšímu šéfredaktorovi hradeckého nakladatelství KRUH, se Milan Dušek dočkává prvních knižních publikací. V roce 1973 se blok jeho lesáckých povídek objeví ve sborníku *Začátek* a první samostatná novela *Cesta vysokým lesem* vychází v edici Kruhu v roce 1977.

Za naprosto přelomovou v díle Milana Duška lze považovat novelu Dědictví, vydanou Kruhem v roce 1982. Sám autor se k ní vrací v úvodním mottu svých internetových stránek.

„*Fascinuje mě, když člověk překoná všechny překážky, které mu život staví do cesty. Když v sobě dokáže potlačit vrozenou sebelásku, pocity malosti – netouží-li jen brát. A když tohle vítězství nepochází z neštěstí někoho jiného, vzniklo jen jeho přičiněním, z jeho vlastní vůle. Takový člověk snadno porozumí ostatním, nemá zapotřebí úspěch oslavovat, má čas ho plně vychutnat a s úctou k Životu žít.*“

Na pozadí obligátního příběhu, který může v leckom probouzet vzpomínku na vlastní zkušenost s dědictvím po předcích, se Milanu Duškovi podařilo promítnout proměnlivost mysli a zrání člověka, jeho pochopení hodnotového rámce a také toho, co ulitu řádu a mravnosti obklopuje a pokoutně atakuje. Konstrukce příběhu je vystavena na pevném fundamentu, jímž je zrající rozum protagonisty. Nikoli ovšem rozum stroze Descartovy jistoty *Cogito ergo sum*, nýbrž lidské smýšlení vedené ryzí člověčinou.

V 90. letech minulého století se Milanu Duškovi otevírají dveře nakladatelství již bez omezení. Z optiky bývalého strážce zákona úročí vlastní zkušenosti v žánru detektivky a rovněž tak bilancuje ony nelehké roky od konce II. světové války přes milník roku 1968 až po převratový listopad 1989. Boj jedince s mašinérií státní moci v inkriminovaném období pak vylíčí v románu Nahá pravda, který vychází v roce 2003.

Dílo Milana Duška čítá bezmála padesát knižních titulů. K nim nelze nepřičíst nesčetné množství časopiseckých článků, literárních příspěvků a také redaktorskou činnost v Kruhu a dlouholetou úzkou spolupráci s nakladatelstvím OFTIS spol. s r.o.

Milan Dušek je vedle Střediska východočeských spisovatelů rovněž členem Obce spisovatelů ČR, Unie českých spisovatelů a AIEP – české sekce světové organizace autorů detektivní literatury. Před třemi lety s dnešním jubilantem porozprávěl jičínský básník, spisovatel a editor literárního magazínu ČAJ **Václav Franc**. Pro červencové číslo Časopisu Autorů Jičínska připravil v roce 2020 velmi cenný rozhovor, který nejenže nasvěcuje poctivou a klopotnou cestu nepoddajného literáta Milana Duška v časech

normalizace, nýbrž i obnažuje ryzí charakter, lidskou neúplatnost, názorovou konzistenci a čest bodrého a dílného chlapíka.

Milane, když jsem četl tvůj výčet zaměstnání, nestačil jsem se divit, co všechno jsi stihl - vojenská škola, veřejná bezpečnost, z níž jsi byl v roce 1968 propuštěn, poté brusič, lesní dělník, domovník, tranzitér, topič, údržbář. Život se s tebou nemazlil. Dalo by se říci s klasikem „Vším čím jsem byl ...," ale na druhou stranu všechna ta povolání a místa, kde jsi pracoval a žil, nebyla to ideální příprava pro tvoji literární tvorbu?

Milan Dušek při jedné z četných autogramiád.

Neschvaloval jsem obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy. Tehdy jsem byl referentem okresního oddělení pro bojovou a mobilizační přípravu, vedl výcvik příslušníků. Během měsíční výpovědní lhůty jsem vysedával v kanceláři, byl mi zakázán styk s příslušníky, zapečetěn trezor s dokumenty, prostě jsem nedělal nic. S jarem 1968 mi vyšla první povídka v Československém vojáku, jmenovala se I v neděli se musí jíst a byla z prostředí Pohraniční

stráže. Vypráví o skupině vojáků, kteří vzali batohy na záda a vydali se na lyžích do Kvildy pro potraviny, když dva metry sněhu znemožnily obvyklé zásobování. Vyšla s jarem 1968. Zatoužil jsem po zpracování dalších příběhů, nemohl jsem sednout a psát, měl jsem rodinu a už tehdy tři malé děti. Přechod z uniformy k manuální práci byla obrovská změna a k tomu se připojily obavy, kde mě zaměstnají, když přicházím s nálepkou nespolehlivosti. Začal jsem v brusírně Stavostroje v Novém Městě nad Metují, ale brzy jsem z finančních důvodů požádal o přeřazení do jejich slévárny šedé litiny, kde se fanky od pece přenášely v želených nosítkách. Během roku přišla soudní výpověď z bytu. Jiný pro mne nebyl. Musel jsem hledat další zaměstnání. Stal jsem se závozníkem koňského potahu, stahovali jsme klády na přístupná místa pro automobily. Bydleli jsme v hájence pod zříceninou tvrze Frymburku, na dohled Nového Hrádku.

V tvém životopisu jsem zjistil, že jsi začal psát až ve třiceti letech, po nuceném odchodu od bezpečnosti. Co bylo tím rozhodujícím momentem, že jsi sedl a napsal první text? Vyrovnání se s nespravedlností, křivdou nebo jen touha poznat něco nového, sdělit svoje myšlenky?

Ano, tou povídkou v Československém vojáku jsem začal, ale musel jsem se nejdříve vypořádat s tím, co mě omezovalo: fyzickým zatížením ve slévárně. Nedokázal jsem překonat únavu. V té době šlo víceméně o shromažďování toho, co bych chtěl napsat. Práce v lese pak byla pro mne vlastně odpočinek, pracoval za mě kůň. Zvykl jsem si na rytmus a srovnal myšlenky, zbylo mi rázem více času, a tak jsem psal a znovu začal obesílat redakce časopisů a novin s přílohami. Uchytil jsem se v Novém čase, což byly noviny v Náchodě, a v příloze Pochodně, vycházela v Hradci Králové. V roce 1972 se k tomu 2x přidal Svět práce, znovu Čs. Voják a dokonce Rudé právo. Ale hlavně mě potěšil výsledek literární soutěže Rychnov, kde mi byla udělena 1.cena v próze za Cestu naděje. Zde jsem se sešel s Jiřím Faltusem, který vyhrál poezii. Znali jsme se jako kluci, s jeho o rok starším bratrem Zdenkem jsme byli spolužáci v Lanškrouně.

V dalším roce 3x Čs. Voják (ozval se mi povzbudivě jejich redaktor Rudolf Kalčík). Přibyly úspěchy v soutěžích Petra Jilemnického v Letohradě, S. K. Neumana v Brně, Smila Flašky v Pardubicích

Šrámkova Sobotka a znovu Rychnov nad Kněžnou. Přesto mi odněkud občas něco vrátili. Takže s tím, co se mi přihodilo, jsem se vyrovnával po svém, vytrvalým psaním. Uvědomoval jsem si, že to ani jinak dopadnout nemohlo. Jako začínající autor jsem byl dlouho mimo pozornost. Možná k tomu přispěl i pseudonym Milan.

Jak dlouho trvalo, než jsi prorazil a vyšly tvoje texty třeba časopisecky? Kde všude jsi v počátcích publikoval? Narážel jsi na zákazy vzhledem ke svému nucenému odchodu od bezpečnosti?

Rok od roku přibývalo redakcí, se kterými jsem spolupracoval. K Pochodni a Československému vojáku se přidal Mladý svět, Obrana lidu, Pohraničník, Stop hranice, Mladá fronta, Čs. sport, Zemědělské noviny či Jiskra Orlicka. Tušil jsem, že štěstí nebude stát při mně stále a očekávání se brzy naplnilo. První náraz přišel z místa, odkud bych to neočekával, z redakce Čs. vojáka. Povídka Telegram vyšla bez jména autora a vzápětí přišel dopis, že už nemám nic posílat, protože vydavatel dostal příkaz, aby mě vyjmuli z registru autorů. Předpokládal jsem, že se za mnou zavře opona, ale nic se nedělo, tak jsem pokračoval, jako by se nic nepřihodilo.

Náplastí na ránu bylo pozvání od tehdy šéfredaktora vydavatelství Kruh v Hradci Králové Dr. Jana Dvořáka. Netajil jsem mu, co mám za sebou. Jen se pousmál a prohodil, že nejsem první, kdo má takové překážky. Byl ke mně velice vstřícný a vyjádřil ochotu se mnou pracovat za předpokladu, že vezmu vážně jeho doporučení. Po pravdě řečeno, trochu jsem se obával, aby se mně nesnažil přetvořit k obrazu svému, což neplánoval, jak jsem pochopil už z rozhovoru. Byl pro mne autoritou od prvního setkání. V té době jsem tahal s koněm klády v lese. Jan Dvořák mi doporučil, abych omezil ty prózy z války a ze Šumavy, a napsal něco ze svého účinkování v lese. A tak vznikaly mé Cesty vysokým lesem. Tehdy se ještě psalo na stroji. Vzpomínám si, jak se mi tehdy vracel rukopis s poznámkami po kraji stránek. Musel jsem psát novou verzi. Moje první knížka samozřejmě vyšla ve vydavatelství Kruh Hradec Králové (1977).

V 70. letech vyšly tvoje lesácké povídky ve sborníku Začátek. Jak vzpomínáš na dobu svých začátků? Kdo ti nejvíce pomohl?

Jednoznačně Jan Dvořák. Do sborníku Kruhu Začátek (1973) vybral Kládu z těch Šumavských a nově napsanou Sváteční nemoc ve stylu Cest vysokým lesem. Bylo mi ctí, že jsem se už tehdy ocitl na stránkách knížky, kde publikovali autoři jako Marcella Marboe a Lubomír Macháček.

Dvojice povídek ze Začátku získala 2. místo pod společným názvem Les ve Šrámkově Sobotce (1973), obě byly načteny a vysílány stanicí Vltava v Československém rozhlasu.

Stal jsem se členem skupiny kolem Kruhu. Vzpomínám si na přednášky Jana Dvořáka, diskutovali jsme o knihách a možnostech literatury, prostě nešlo jen o dobře strávený čas. Získal jsem hodně vědomostí, které jsem dosud postrádal. Po ukončení činnost Kruhu v HK jsem si vydával v Žamberku v tiskárně Kerschbaum útlé knížky vlastním nákladem pro přátele a známé. Současně spolu s Františkem Uhrem z Havlíčkova Brodu, Jiřím Faltusem z Lanškrouna, Josefem Plachetkou z Byzhradce a básníkem Lubomírem Humlem z Týniště nad Orlicí (poslední dva jmenovaní už nejsou mezi námi) jsme vytvořili skupinku, která se setkávala a pokračovala ve stopách bývalého Kruhu v HK, dokonce jsme vydávali jakési sborníčky pod názvem Pět z Kruhu.

Rád bych se zmínil o Jaroslavu Hubálkovi, lesníku a spisovateli, který léta pobýval na Podkarpatské Rusi. Znal jsem ho už jako kluk školou povinný v Lanškrouně, bydlel naproti nám. Kamarádil s otcem, měli stejnou zálibu: myslivost. Když bylo teplo, ozývalo se z jeho okna klapání psacího stroje. Připadalo mi úžasné, že ten pán píše knížky. Přečetl jsem všechno, co půjčil otci. Škemral jsem tak dlouho, až mě vzal k panu Hubálkovi. Později se mě jednou zeptal, čím chci být, až budu dospělý. Bez rozpaků jsem vyhrkl, že psát knížky jako on. Jenomže život zasáhl jinak. Vyučil jsem se v Tesle Lanškroun, narukoval k Pohraniční stráži, absolvoval poddůstojnickou školu, následovala škola pro důstojníky a po vyřazení jsem nastoupil k prvosledové jednotce na Šumavě. Po několika letech jsem onemocněl a byl přeřazen k Bezpečnosti do vnitrozemí. Myšlenku, že chci psát, jsem začal uskutečňovat s odstupem let. Jaroslav Hubálek za mé nepřítomnosti zemřel. Navštívil jsem jeho syna a požádal ho, zda bych si nemohl pročíst archiv jeho otce. Napsal jsem do Pochodně vzpomínkový článek S puškou a perem. Toho se chytla ředitelka

Městského muzea v Lanškrouně a požádala, zda bych nenapsal knihu o Jaroslavu Hubálkovi. Vyhověl jsem a pojmenoval ji stejně jako předchozí článek. S puškou a perem vyšla v roce 2006 a její křest za přítomnost pozůstalých a ke stovce občanů Lanškrouna byl velkou událostí. Básněmi Mezery a Na okraj přispěl lanškrounský básník Jiří Faltus. Vzápětí jsem jako editor připravil k tisku rukopis z pozůstalosti Slunečné údolí ve vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí.

Následovaly další knihy a není jich málo. Můžeš vzpomenout některé, které ty sám považuješ za významné či zlomové?

Těžko se mi vybírá, v každé jsem samozřejmě zanechal něco ze sebe. ***Dědictví*** *(Kruh HK, 1982) pobouřilo rodinu i příbuzenstvo, ale nebylo to poprvé ani naposled.* ***Nahá pravda*** *(Oftis Ústí nad Orlicí, 2003), konečně jsem se odhodlal vyrovnat s minulostí. Vylíčil jsem svoji cestu ze Šumavy, pobyt u Bezpečnosti, rok 1968, odchod a co následovalo.* ***Kulka je rychlejší*** *(Rubiko Olomouc, 2005), první skutečná detektivka i co do rozsahu. Dosud šlo pouze o povídky.* ***Dočasně slepá spravedlnost*** *(Oftis, 2006). Nejspíš zklamání z toho, jaký směr nastoupila naše společnost.* ***Minulosti neutečeš*** *(Moba Brno, 2018). Detektivka jinak, než jsem dosud psal. Záměrně jsem porušil některá pravidla detektivky.*

Patříš mezi úspěšné autory detektivek. Kdy jsi s tímto žánrem začal a jaké úspěchy jsi v něm dosáhl?

Napsal jsem několik krimipovídek pro časopisy a přišla mi nabídka z Výběru Praha, zda bych pro ně nezkusil celou knížku. Výzvám jsem byl vždycky otevřený. Chytlo mne to a byly z toho tři knížky. Pak Výběr končil a redaktor přešel do Víkendu. Samozřejmě jsem se nebránil psát pro něho dál. Podařilo se mi stihnout ještě šest knížek krimipovídek. Podobně to bylo s Navou Plzeň. Vyšlo mi tam šest povídkových knížek. Tři knihy detektivních povídek vyšly v Oftisu v Ústí nad Orlicí. V roce 2011 mi Moba Brno vzala Pohřešovanou, následující rok Stopy vraha, poté detektivní romány Dáma na telefon, Velká vánice a 2018 Minulosti neutečeš.

Mimochodem jsou tvoje detektivky fiktivní nebo mají nějaký reálný základ? Využil jsi svoje zkušenosti z krátkého působení

u bezpečnosti?

Určitě fiktivní s tím, že se něco takového mohlo stát. S kriminálkou jsem za svého působení u Bezpečnosti neměl nic společného, ale možná jsem pár příběhů vyslechl. Kriminalistice jsem se učil z dvoudílné Učebnice kriminalistiky, zbytek jsou mé představy.

Ale vážně, jak těžké je napsat kvalitní detektivku? Jak dokážeš přidávat ingredience, abys sice čtenáři napověděl, ale zároveň udržel napětí příběhu do poslední stránky?

Někdy se to povede, jindy koumavý čtenář odhalí autorův záměr, v každém případě by se podezřelý měl aspoň mihnout už v první části příběhu, pochopitelně ne s nálepkou: Já jsem vrah.

V dnešní televizní tvorbě je hodně kriminálek. Sleduješ tyto filmy a seriály? Máš k nim jako autor detektivního žánru připomínky a poznáš už brzy od začátku filmu, kdo je vrah?

Rád se podívám, ale ne vždycky vydržím do konce. To platí i pro detektivní seriály. Jsem realista, a když se něco posunuje do neznáma, či dokonce zasahují temné síly, ztratím zájem.

Zabrousím teď na jiné téma. Byl jsi u zrodu dnešního Střediska východočeských spisovatelů. Jak na počátky vzpomínáš? Kdo byl podle tebe hlavním motorem?

O čestném předsedovi bylo zbytečné diskutovat, jednoznačně jsme volili Jana Dvořáka. Výkonným předsedou se stal Petr Musílek, ale za jeho působení ve funkci se podle mého názoru více mluvilo nežli konalo. S Marcellou Marboe přišel i nápad vydávat bulletin pro členskou základnu. Získávala pro nás granty, prosadila se i v Radě Obce v Praze, což pro nás znamenalo, že jsme se dozvídali i věci, které pro nás zatím byly utajené. Osobně mě naštvalo, když se po několika úspěšných volebních obdobích chystala skončit. Teprve zpětně jsem pochopil, že skončila, aby mohla napsat třeba knihu, za kterou ji velice obdivuji. Mami, zabila jsem… Pokus o náhradu za Marcellu vyšel až napodruhé. Eva Černošová je ta pravá, tohle už snad došlo každému.

Jsi dlouhá léta šéfredaktorem bulletinu Kruh. Jak je těžké

připravovat takový časopis. Jaká je spolupráce s autory? A máš dostatečnou zásobu textů k uveřejnění?

Jak s kterým autorem. Někteří posílají pravidelně, jiní čekají na výzvu, čísla, na které je čas (například dubnové) je v pohodě, s dalšími je třeba si pospíšit kvůli sezóně dovolených. Kruhy vydáváme k členským schůzím a významným akcím, takže se hodí mít nějakou tu povídku či báseň v zásobě. Konstatuji, že zatím se nám nestalo, že bychom nic neměli. Kruh pochopitelně nestojí pouze na vedoucím redaktorovi. Dlouho se mnou úspěšně táhli káru František Uher a Jiří Faltus a je třeba říci, že jako autoři pomáhají i nadále. J.F. aforismy. F.U. nové knihy členů a aforismy. Nahradila je Věra Kopecká, má pod palcem poezii, a Jiří Lojín v nedlouho trvající rubrice publicistiky a recenze. Ostruhy získává Jana Burčíková z Nového Města nad Metují. Je třeba dodat, že Kruh se změnil k lepšímu i díky barevné obálce s nejrůznějšími motivy, kvalitnějšími fotografiemi díky Mílovi Duškovi. Zde je na místě připomenout, že první číslo Kruhu v únoru 2005 je dílo Marcelly Marboe a když jsem se toho ujal, měl jsem od ní veškerou možnou podporu.

S lanškrounským básníkem
a souputníkem Jiřím Faltusem.

Měl jsi nebo máš svoje literární vzory? Jaké knížky rád čteš? Detektivky?

Ze zahraničních autorů k mým oblíbencům patřil od mého začátku Ed McBain a Robert B. Parker, ale vliv na mě měl i můj přítel František Uher. Potkávali jsme se povídkami už na stránkách přílohy Pochodně a později i třeba v Haló novinách. Ne že bych se svým vzorům vyrovnal, jak jsem si kladl za cíl. Mám rozsáhlou vlastní knihovnu, ale každý měsíc chodím do Městské knihovny. Čtu autory nejen detektivek, abych měl přehled, co vychází, a i po všem, co jsem napsal, vím, že se mohu poučit. Je třeba dodat, že nefandím autorům, kteří se snaží šokovat čtenáře potoky krve a drsným mučením, jsou to nechutnosti, které v člověku vyvolávají ty nejhorší možné reakce. Nedivím se, že slabší povahy stranící potají ZLU, podlehnou.

Co bys poradil současným začínajícím autorům? Jak se změnila doba tvých začátků a současnost?

Nejsem pro tuhle záležitost nejspíš ten pravý. Samouk bez vyššího vzdělání. Dnes má většina lidí, kteří se vrhnou na psaní, vysokoškolské tituly a existuje spousta lákadel, která nabízejí rychlé prosazení. Znám hodně případů nesporně talentovaných lidí, kteří nevydrželi. A třeba se vytratili i po první knížce. Psaní je řehole a jen málo z nás se dožije uznání. A na myšlenku, že zbohatnete, rovnou zapomeňte.

Láká tě nějaký literární žánr, který jsi doposud nevyzkoušel? Co třeba poezie?

Poezii rád čtu, vlastně mě k ní přivedlo, že jsem k ní měl přístup při zařazování do Kruhu. Pochopitelně čtu sbírky svých kolegů Jiřího Faltuse (jeho verše pro děti provázelo dospívání mých dětí), Věry Kopecké, Františka Uhra, Miroslava Kubíčka, Jindřicha Tošnera, Václava France jsou pro mne jakousi kouzelnou doménou, ale stručně řečeno buňky na ni nemám. Kdyby byli všichni básníci, kdo by je četl?

Potud rozhovor přetiskujeme z Časopisu Autorů Jičínska,
(červenec 2020, č. 166.)

A aktuálně se Milana Duška tážu:

Pane Dušku, v rozhovoru před třemi lety jste se svěřil Václavu Francovi, že na poezii buňky nemáte. Třebaže ji rád a se zaujetím čtete. Předpokládám, že Váš názor zůstává konzistentní. Nebo ne? A pokud ano, čemu se tedy momentálně věnujete?

S poezií u mne je to, jak píšete, konečně to vyplývá už z mého zaměření – detektivka a dobrodružná literatura. V současné době mám největší problém s koncentrací a s tím souvisí i můj výkon, čemuž se nelze divit. Proto se nejraději věnuji četbě. Pilně se nechávám vozit do knihovny a procházím mezi regály. Občas mě něco napadne, ale nakonec jsou z toho jen poznámky. Začíná být teplo, po němž jsem volal, ale nedochází ke zlepšení, takže spíše musím očekávat, že to lepší nebude a učit se s tím žít.

Dlouhá léta jste editoval bulletin SVčS KRUH, byl jste jeho vůdčím hybatelem a troufnu si říct i nejagilnějším iniciátorem. Na jeho zavedení, podobě a životaschopnosti máte možná právě Vy kategorický podíl. Jak se nyní koukáte, po vašem odchodu z redakce, na snahy o inovaci této vlajkové lodi SVčS?

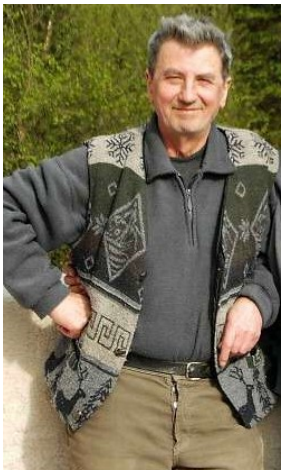
Zmiňujete se o Kruhu. Máte pravdu, bral jsem jej jako hlavní záležitost. Chce to u něho soustavnost a dát prostor členům. Nedávno mi Martin Vídenský přivezl číslo 71 a já zjistil, že je v něm výročí Valachovičové, které jsem ještě chystal osobně. Přál jsem si, aby Kruh po mně převzala Věra Kopecká. Předpokládal jsem, že bude mít k ruce Janu Burčíkovou a Kateřinu Hájkovou, což byla dlouhodobá koncepce. Přicházejí zprávy jiné… Nemám v úmyslu se vměšovat, ale…

Kterou ze svých knih byste doporučil čtenáři. Je taková, kterou máte nejraději? Docela mi imponovalo, že na svých internetových stránkách citujete motto z novely Dědictví staré dobrých 40 let. Tu knihu mi kdysi doporučil doc. Jan Dvořák. Zaujala mě převelice.

Těší mě, že zmiňujete Dědictví, což byl výsledek spolupráce s doc. Janem Dvořákem. Měl jsem štěstí, že jsem ještě jeho dobu zažil. Jenomže léta utíkají a náhle je tu 85.

Dnešní společnost preferuje individualismus, a to stůj co stůj. Spolkové činnosti jsou proto na úbytě, což pociťujeme i ve Středisku východočeských spisovatelů. Mladí spisovatelé a básníci „jedou“ ve většině „za sebe a na sebe“, což vnímám jako fakt. Není to ku škodě jich samotných?

Pravda, doba přináší i jiné problémy než umělou inteligenci. Například Vámi zmíněný individualismus, který je poplatný dnešní době, nepomáhá nijak zvláště autorům začínajícím. Těžko hledají pomoc u zkušenějších, tohle se vytratilo. Ale na tuto záležitost jste si odpověděl sám. Na situaci doplácí literatura a tedy všichni. A je třeba podotknout, že vztahy jsou základ.

Bodrý sympaťák Milan Dušek.

Milý pane Dušku, do dalších roků Vám za celý výbor SVčS přeji hodně sil, pohody a životní radosti! A při těch procházkách mezi regály v městské knihovně mějte šťastnou ruku, ať je Vaše potěšení z četby takové, jaké jste přinášel a stále přinášíte svým dílem čtenářům Vy sám.

Bylo mi ctí! Ruda M&B Beran, 23. 5. 2023

Foto k rozhovoru a článku archiv Milana Duška.

Milan DUŠEK

AKCE BLANKA

V pondělí ráno kriminální komisař Bém po krátké poradě zadal úkoly, které vyplynuly z noční svodky, a když podřízení odešli, aby je vyřešili, usedl k PC, aby se seznámil s pátráním kolem další vlny vloupaček do chat a srubů v oblasti Řetová. Všechno naznačovalo, že i v tomhle bude mít prsty mladý Vilda Sudík. Než ho poprvé přistihli, chatek už navštívil téměř dvě desítky, ale ne z každé si něco odnesl,

v tomhle se odlišoval od jiných, kteří si tím přilepšovali. Když si uvědomili zaměření zloděje – ztrácely se pouze dobrodružné knížky a detektivky – a hlavně skutečnost, že jinak zůstávalo všechno netknuté, nevěděli, co si o tom myslet. To snad nemůže být nikdo místní? dumali. K rozluštění přispěla závist. Nepolapitelný pachatel se pochlubil kamarádovi a ten to nepřekousl. Šeptanda doputovala k jednomu z místních policistů, od něho na kriminálku. Vilda Sudík se obhajoval, že nemůže od starých rodičů požadovat peníze na knihy. Když namítli, že existují knihovny – vyhrkl, že je chce vlastnit.

Před desátou Béma vyrušila služba z přízemí policejní budovy, že mu nahoru posílají ženu, která přišla něco ohlásit, ale není s ní rozumná řeč.

Paní Macáková byla atraktivní tmavovláska ve střeních letech, postavu a hebkou pleť jí mohly závidět podstatně mladší ženy, ale její evidentně velké rozrušení a silně zarudlé oči i opakované výbuchy pláče Béma přinutily, aby se soustředil.

„Uklidněte se, pani. Potřebuju vědět, jaký máte problém. Jde o násilí ze strany manžela?“

„Jsem rozvedená,“ vymáčkla ze sebe.

„Ublížil vám někdo?“

„Nejde o mě, ale o moji holku.“

„Máte na mysli dceru?“

Se vzlyknutím přikývla.

„Stala se obětí nějaké nehody?“

Musel se tvářit všelijak, protože konečně zabrala.

„Nezlobte se, ale já…“ začala ještě dost roztřesená, ale konečně se dozvěděl, proč přišla.

Její šestnáctiletá dcera Blanka odjela s děvčaty na přehradu pod stan a slíbila, že se vrátí nejpozději v neděli navečer. Když se neobjevila do zpráv v televizi, zavolala rodičům jedné z Blančiných kamarádek a ke svému úžasu se dozvěděla, že jejich dcera přes víkend nikde nebyla. Stejně dopadla i u další kamarádky, ale s tou mluvila osobně. Jiřinka se nejprve dušovala, že nemá o Blance sebemenší tušení, ale když nepřestala naléhat a vyptávala se dál přece jen z ní vypáčila, že o Blance by měl vědět jejich společný spolužák Petr Cvrček, jemuž říkají Pistolník Pete, pro jeho vášeň ke čtivu o kovbojích, ten se už několik dní vychloubal, že se chystá na

přehradu v Pastvinách a že s ním odjíždí i dáma jeho srdci blízká, to nemůže být nikdo jiný než Blanka, už dlouho jí dělá návrhy. Macákové došlo, co to může znamenat a tak chtěla vědět, kde ten kluk bydlí a Jiřinka, když už byla v tom práskání, adresu poskytla.

Macáková hned sedla do auta a jela do paneláku na předměstí, ale bohužel se nedozvonila. Pak se marně vyptávala po dalších bytech a okolních domech a dozvěděla se, že Cvrčkovi před pár dny odcestovali do Maďarska k Balatonu, ale o tom, kam se poděl kluk, nevěděl nikdo nic.

„Nezlobte se, pani Macáková, proč Blanku máme hledat, když si vyrazila někam s tím chlapcem."

„Měla se vrátit už včera, ale do dneška se neukázala…" namítla. „Blance se muselo něco stát, pane komisaři. Jenom výjimečně porušila dané slovo," vzlykla, do očí jí vhrkly slzy.

Ale porušila! Chápal ji, jenomže takové akce nejsou zadarmo! Holka se zatoulá, aby se pomazlila s klukem, bez ohledu na to, co namluvila matce, ta jí to spolkla a teď vyšiluje. Není to poprvé a nic nového, ale oni potřebují vědět víc, nemohou vařit z vody či hledat jehlu v kupce sena.

„Pani Macáková, domluvíme se takto. Pokud se dcera nevrátí během dneška, ráno se po osmé stavte a vezměte fotografii dcery, pokud možno současnou, bez ní se neobejdeme."

„Mám ji s sebou, dívám se ráda na detektivky v televizi, pane komisaři," sdělila mu a otevřela kabelku přes rameno a podala mu snímek.

„Díky, tím se pátrání po vaší Blance urychlí. Požádám policisty z oddělení na přehradě, aby se po ní podívali. Ale kdyby se dcera objevila, ihned nám zavolejte."

Váhavě přikývla, ale možná jen proto, že se nechtěla opakovat. Bém ji vyprovodil ke dveřím, a když se vrátil do kanceláře, spojil se s velitelem v Pastvinách, požádal ho, aby obešli přehradu a poptali se po šestnáctileté Blance Macákové, kterou matka pohřešuje od nedělního večera. Mohla k nim odjet se spolužákem Petrem Cvrčkem, ale tuto informaci je třeba ještě ověřit. Výsledek aby neprodleně ohlásili do Újezda.

Poté si otevřel vodu, aby osvěžil hrdlo, a přitáhl si spis jednoho

recidivisty, který začal číst, než Macáková přišla. Druhý den po jeho propuštění z výkonu trestu měli hlášeno několik vykradených chat a všechny nesly jeho rukopis.

V úterý, pár minut po jedenácté ho vyrušil telefon, ozval se poručík z přehrady. Jeden místní rybář si vyjel s loďkou na ryby a při břehu objevil ve vodě lidské tělo. Jde o mladou ženu s tmavými vlasy, pravděpodobně ve věku kolem sedmnácti. Je zcela nahá a ledacos naznačuje, že se neutopila, asi jde o násilnou smrt. Bém zavěsil a hlavou se mu mihla Blanka Macáková.

Nařídil výjezd a než opustil kancelář, vylovil ze zásuvky fotografii dívky, kterou mu předala její matka. Krátce na ni pohlédl a vsunul ji do kapsy.

***

„Andrš ji vylovil kousek odtud v zálivu," řekl poručík z místního oddělení a mávl rukou doprava, kde byl skalnatý břeh velice strmý a téměř holý, až nahoře řídce porostlý směsici listnáčů a jehličnanů, sem tam z nich vykukovala střecha nějaké chatky. Bém se zadíval k loďce povytažené kýlem na písek. Přešlapoval při ní drobný muž se slamákem na hlavě, maskáče, které měl na sobě, pocházely nepochybně z vojenského výprodeje. Rozhlížel se po hladině přehradního jezera, ale stále častěji vracel oči do loďky, jako by je k ní přitahoval silný magnet.

„Ať ještě počká, promluvím s ním osobně," utrousil Bém k Peckovi a oslovil poručíka:

„Víte už něco o oběti?"

„Bohužel. Nikdo se po ní nesháněl a nepasuje na žádnou celostátně pohřešovanou. Ale může jít o tu, co sháníte vy."

Bém to vzal na vědomí přikývnutím a zamířil k místu, kde doktor za tiché asistence technika prováděl první ohledání těla.

„Komisaři…" ozval se Vašátko, jako by měl druhé oči v týlu. „taky se vám chce někdy vraždit? Ta holka měla život před sebou…"

„Co dodat?" zabručel Bém. Vylovil z kapsy snímek a okamžitě mu bylo jasné, že jde o Blanku.

„Moment, doktore." Obrátil se k Málkovi a Dudové a poslal je pro pani Macákovou, měli přivézt i Petra Cvrčka, pokud ho zastihnou doma.

„Berete to dnes hopem, komisaři. Máte toho snad víc?“ neodpustil si Vašátko.

„Co jste už zjistil, doktore?“ Odpověděl otázkou, aby se vyhnul rozhovoru, do kterého nechtěl být vtažen. Přes všechno, čeho již byl svědkem za léta služby u kriminálky, každý další brutální čin ho zasáhl, zvláště když šlo o tak mladou oběť.

Vašátko se chystal něco namítnout, ale znali se už dlouho. „Neutopila se, ale to jste jistě poznal také. Uškrtil ji. Na zápěstích a nad kotníky má zřetelné stopy po spoutání, které muselo trvat delší dobu. Možná dva dny. Všimněte si těch skvrn na prsou, břichu a stehnech. Stopy po biči. Nejspíš visela za ruce, protože je tím poznamenaná i v podpaží.“

„Znásilněná?“

„Nemohu vyloučit. Byla ve vodě možná i čtyřiadvacet hodin. Brnkněte mi před pátou.“

***

„Našinec se koukne na mladou holku rád, ale ne takhle zřízenou…“ Andrš vztekle kopl do drnu, škubalo mu na lícních kostech. „Každej zdejší rybář má svý místa. Já chytám nejraději po téhle straně přehrady. Zkusil jsem dva fleky před mostem a nic. Když neberou, zavesluju do Soudku. Tak tady říkáme tomu zálivu, když na něj kouknete shora, má takovej tvar. Chystal jsem se nahodit udici a najednou koukám… Plavala v těch řasách při skále jako ryba. Nejdřív mě napadlo, že jsem kápnul na dámu, která se ráda šplácháá nahatá. Zavolal jsem na ni, a vona nic, ani nezvedla hlavu. Zajel jsem k ní a pak už mně bylo jasné, že je mrtvá… Řek bych, že ji někdo strčil ze skály, ale mohla sklouznout sama, ty dnešní holky si k opalování hledaj ty nejkrkolomnější místa, jako by chtěly být co nejblíž ke slunci.“

„Možná vás zklamu, pane Andrši. Byla nejspíš mrtvá, než se dostala do vody.“

„Děláte si legraci?“ pobledl ještě víc.

„Ani náhodou.“

„Myslíte, že ji pachatel shodil tady?“ Andrš si zaclonil oči proti slunci a zkoumal zalesněný vrchol skály.

„Mohla ji sem zanést voda odjinud. Léta na přehradě rybaříte,

a tak jistě znáte zdejší proudy. Odkud ji to sem mohlo přesunout asi tak za jeden den?“

„Těžko říct,“ pronesl, jednou rukou si nadzvedl slamák, druhou si prohrábl vlasy. „Při ústí Soudku se voda točí každou chvíli jinak. Ale za jedinej den nepůjde o žádnou velkou vzdálenost. Poptám se chlapů v hospodě… Pane komisaři,“ sevřel Bémovu ruku, „já už ji viděl.“

„Vzpomenete si, kde?“

„Budete se divit, ale v hospodě u mostu přes vodu. V pátek navečer. Byla tam s nějakým klukem ve svým věku. Přišli od autobusu před šestou a ztvrdli v lokálu možná až do deseti. Kluk pil jako duha po dešti. Kolem osmý si k nim přisedla nějaká bloncka, tak třicet, voháknutá jako manekýna. Tu jsem tady taky ještě nepotkal.“

„Pro jistotu se podívejte na tuhle fotografii, pane Andrši.“

„Jo, je to určitě vona,“ bez většího zaváhání potvrdil totožnost dívky a pokračoval o blondýnce, která na sebe v pátek soustředila pozornost všech mužských v lokálu. Jemu připadala skoro jako andělské zjevení. „Ten kluk s ní nejdřív moc nekomunikoval, ale poručila kořalku a tím si ho koupila. Jenomže pak něco plácnul a ta jeho holka se do něj pustila. Bloncka se asi urazila, protože hned odkráčela. Mladí se zvedli chvíli po ní… Myslíte, že v tom má prsty ten kluk?“

„Možná,“ připustil Bém. „V každém případě děkuju, teď už se máme čeho chytit. Pomohl jste nám.“ Požádal Andrše, aby se asi za hodinu zastavil na místní policejní stanici k sepsání záznamu, a vykročil vstříc trojici, která vystoupila z auta kriminálky nahoře na úzké asfaltce. Dvě ženy a muž. Ten mu vykročil vstříc.

„Šéfe, s tím Cvrčkem jsme zatím neuspěli. Jeho matka tvrdí, že se ještě nevrátil z obvyklého trampu. Ve škole se neukázal,“ podal stručnou informaci inspektor Málek.

„Získal jsem informaci, že by měl být někde tady. Budeme se muset po něm podívat. Ale nejdřív…“ Bém se odmlčel, ženy se dostaly na doslech. Macáková se zastavila a upřela zrak do míst, kde ukládali vak s mrtvou dívkou na nosítka, aby ji po svolení dopravili na prosekturu. Vzápětí se pohnula tím směrem, ale plavovlasá inspektorka Dudová ji přidržela.

„Je to Blanka, pane komisaři?“

„Chápu vaše pocity, pani Macáková, stalo se to nejhorší. Potřebujeme…“

„A vy jste mi nevěřil…“ přerušila ho a do očí jí vhrkly slzy. „Kdybyste zasáhli hned, mohla…“ selhal jí hlas.

„Nemohla. Vaše dcera byla mrtvá už v sobotu v noci, pani Macáková.“ Stanul po jejím druhém boku. „Pojďme se na ni podívat, budou ji odvážet na pitvu.“

„Copak má holčička netrpěla už dost?“ vzlykla.

„Prokazatelně šlo o násilný čin a pitva nám může pomoci objasnit ledacos o pachateli. Nebo snad chcete, aby mu to prošlo bez trestu?“

„Promiňte, ale já… Už jdu.“ Zvedla hlavu. Když pak spatřila bledý a napuchlý obličej své dcery, roztřásla se jí ramena a slzy jí proudem kanuly po lících. Kdyby ji nepřidržovali, určitě by se ocitla na zemi.

***

Málek s Dudovou odváželi pani Macákovou a měli za úkol pátrat v Újezdu po Petru Cvrčkovi přezdívaném Pete. Bém s Peckou a místním poručíkem odjeli do restaurace na opačném břehu přehradní nádrže. Hostinský na fotce poznal dívku a potvrdil, že tam byla v pátek od šesti téměř do deseti s mladíkem ve svém věku, poskytl jeho popis a ten se významně nelišil od toho, který měli od Andrše. Hovořil i o blondýnce, která svým zjevem šokovala, ale ani on ji neznal. Vyslovil předpoklad, že mohla odjet autobusem před desátou, ale nastupovat ji neviděl, zastávka je stranou a už bylo dost šero. S chutí popsal její postavu i oblečení, pak nevrle vyjmenoval všechny mužské, kteří tam seděli, nikdo neodešel před jedenáctou, kdy zavírá. Čtyři z nich, na první pohled násoskové, byli přítomni a tak je hned vyslechli. O mladé dvojici si toho příliš nepamatovali, ale o blondýnce byli ochotní básnit nekonečně.

Další na seznamu byl kočí Ivan Medek. Poručík věděl, že tahá v lese nad Zvoničkou, kde se likvidují polomy po jarní vichřici. Bém se nedal odradit tím, že budou muset jít kus cesty pěšky. Nasedli do auta a stoupali k hřebenu. Cestou si rovnal v hlavě, co už vědí. Ti dva se zřejmě chystali přespat někde v lese pod širákem. Kam se vydali po odchodu z hostince? Došlo mezi nimi k hádce? Skutečnost, že Cvrček zmizel, může znamenat, že to může mít na svědomí. Pokud

někdo věděl, kam směřují, tak zřejmě tajemná blondýnka. Co když neodjela? Mohla mladou dvojici pozvat do vypůjčené chaty. Bavili se ve třech, pak byla dívka přebytečná a zbavili se jí… Ale mohl je někdo sledovat už od hostince. Nebo někoho potkali a přiopilí mu připadali jako snadná kořist…

***

Z řídkého porostu vyrazil pár svalnatých koní, táhli několik stromů zbavených vršků a větví sepnutých oblýskaným řetězem. Na delší oprati je vedl podsaditý čtyřicátník. „Prr! Co tě sem přihrálo, Kadavej?“ zahalekal na místního policistu, smýkl předloktím po čele. „Jak tě zmerčím, třesou se mně kolena,“ zachechtal se.

„Tohle o mně vytrubuješ v hospodě, Medku:“ ušklíbl se poručík. „Vedu ti návštěvu. Komisař Bém a inspektor Pecka z kriminálky.“

„Ale ne?“ znejistěl kočí. „Poslechněte, jestli jdete kvůli tomu dřevu, co se ztratilo Kokešovi, jsem čistej.“

„Uklidni se, ukážou ti jen fotku jedné slečny.“

„Na slečny koukám rád, zvlášť když nemaj moc na sobě.“ Přehodil opratě přes hřbet valacha a sáhl po snímku. „Jo, tahle byla v pátek v hospodě s nějakým štráfkem, měl vlasy v gumičce jako baba. Napájeli se pivčem, ale když k nim přisedla ta bloncá a začali s malejma kořalky.“

„Už jste ji tady zaznamenal dřív?“

„Co vás nemá, takhle vyparáděný paničky vylejzaj nahoře u pláže. Je zázrak, že tahle vkráčela do našeho lokálu.“

„Kdy odešla?“

„Pár minut před desátou, zrovna jsem se byl vypustit. Zamířila na most. Pročpak se o ni zajímáte?“

„Seděla s těmi mladými a tu dívku z fotky nalezli dopoledne v zálivu mrtvou.“

„A sakra. Že by ji sejmul ten kluk? To bych se divil, měl co dělat sám se sebou.“

„Netušíte, kam ti mladí mohli jít?“

„Sem tam jsem od jejich stolu něco zaslech. Mluvili o Orlí skále. Od hospody je to ke dvoum. Kolem tý skály je úplná džungle.“

***

Na policejní stanici nedaleko pláže už čekali Málek s Dudovou.

Přivezli Petra Cvrčka. Když kajícně vypověděl, že mu Blanka zmizela v noci z louky pod Orlí skálou, než opustili Újezd, zastavili se pro psovoda Vostárka s Brixem.

Bém neprodleně zahájil výslech. Cvrček byl urostlý mladík a jistě dříve i značně sebevědomý, ale poté, co se dovtípil, proč pro něho kriminalisté přijeli, se celý rozklepal. Pořád ještě doufal, že se Blanka objeví, aby si vyzvedla batoh a spacák, ale naděje se rozplynula po příjezdu kriminalistů.

„Usnul jsem vedle Blanky a ráno byla pryč, jako by se vypařila." mumlal.

„Jak jste si její zmizení vysvětlil?"

„My jsme se cestou ke skále porafali. Vypadalo to na déšť, a tak mně vyčetla, že jsem odmítl pozvání od té Věry. Jenomže ta ženská se mně nezdála. O mě zájem nejevila. Napadlo mě, že má zálusk na Blanku."

„Víme, že jste s ní popíjeli."

„Jo nejdřív to s ní šlo, ale pak mě naštvalo, jak se dotěrně vyptává."

„Co jste dělal, když se vaše dívka neobjevila?"

„Obešel jsem skoro celou přehradu, a když jsem ji nenašel, myslel jsem, že prostě odjela domů. Tak jsem v devět vlezl do autobusu taky."

„Měl jste zajít na zdejší oddělení policie. Hledala by se už v sobotu…" Bém se odmlčel. Jak říct klukovi, že mohl své děvče zachránit?"

„Proč jste hned po příjezdu nešel k Macákovým?"

„Blanka nechtěla, aby o nás její máti věděla. A navíc jsem byl naštvaný, že všechno pokazila. Proč mi nechcete říct, co Blanka provedla, když po ní pátráte?"

„Později." Bém pochopil, že mladíka dosud nenapadlo, že by Blanka mohla být mrtvá. Stál vedle v kanceláři a oknem přihlížel, jak si Vostárek povídá se svým psem.

„Kdyby ji zabil, choval by se úplně jinak," prohodila u stolu inspektorka.

„Jak?" otočil se Bém. „Šla byste, Mileno, do té putyky oblečená jako ta blondýnka? Proč ji tady nikdo nezná? Proč se vyptávala, kde budou spát? Něco mi v tom nehraje."

***

Řidším porostem při břehu přehradní nádrže se postupně prodrali až na nevelkou holinu pod strmě stoupajícím skalním útesem. Křovisky prosvítala modrozelená hladina vody.

Petr Cvrček jim ukázal, kde se v pátek za tmy uložili, a tvrdil, že kdyby za nimi někdo přišel po pěšině, museli by ho slyšet. Bém mu to nezpochybnil, i když měl jiný názor, zajímaly ho i jiné přístupy pod Orlí skálu. Poručík je ujistil, že přes skálu je to nemožné bez horolezeckého vybavení. Bém vyslal Vostárka se psem, aby se rozhlédli po okolí, a řekl: „A co přes vodu?“

„Už mě to napadlo taky. Vlastně bych na vodu sázel nejvíc. Pokud něco nezatlouká ten kluk,“ ozval se poručík. „Hodil jsem řeč s trafikantem, dřív dělal na pláži plavčíka, takže o zdejším proudění vody ví svý. Tvrdí, že kdyby se do vody dostala na tomhle břehu, trvalo by týdny, než by se ocitla tam, kde ji vylovil Andrš.“

„Taky jsem pro místa v okolí zálivu.“ Bém pozoroval přibližující se dvojici, pak oslovil psovoda: „Máš něco?“

„Dvě ucházející šlápoty zůstaly v bahně u vody. A řekl bych, že tam nedávno kotvila loďka. Jenomže těžko zjistíme, kdy.“

„Mrkni tam,“ přikázal Bém technikovi. „Pokud by šlo o stopy po nočním únosci dívky, asi by k tomu došlo, když Cvrček tvrdě vyspával opici. Protože jinak by ho taky bacil po hlavě, aby se náhodou neprobral a neztropil povyk.“

***

Po krátké poradě ve dřevěném baráku policie, která tam fungovala od jara do pozdního podzimu, usoudili, že nejlepší bude, když začnou v místě, kde je soustředěno nejvíce prostředků, které umožňují přesun po vodní hladině. Bém s Málkem, doprovázeni poručíkem, usedli do auta, zajeli na velkou pláž a zamířili k půjčovně loděk. Provozoval ji místní občan a podle informací, které měli, si svého podnikání hleděl a proti svému předchůdci značně rozšířil služby pro návštěvníky přehrady, ale ceny zvýšil jen minimálně, což v dnešních časech v Čechách není až tak obvyklé, převážně se využije sebenepatrnější příležitosti, aby se spoluobčanům sáhlo hlouběji do kapsy, divit se tomu je zbytečné, všechno přece začíná nahoře, říká se tomu utahování opasků.

Pan Vrábel byl muž před padesátkou, menší postavy a čipernýchpohybů, uvítal je nefalšovaným úsměvem, i když k tomu nepochybněpřispělo, že měli s sebou místního poručíka. Představil je a připomněl majiteli půjčovny, že si dříve několikrát postěžoval, že se mu ztratila loďka. Nalezla se i ta poslední?

„Neříkej, že vám přijeli pomoc s hledáním loďky. Jistě mají spoustu důležitější rachoty," ušklíbl se Vrábel. „A řekni rovnou, o co vám jde."

Bém se ujal slova a seznámil majitele půjčovny s případem. „Pátráním na místě činu jsme došli k závěru, že se pachatel k té mladé dvojici pod Orlí skálu dostal po vodě. Využil opilosti chlapce, dívky se zmocnil a převezl ji na opačný břeh. Dnes ráno ji jeden rybář vylovil z jezera, ale o tomhle už jistě víte."

Vrábel přikývl. „Ode mne ta loďka nebude, žádná nechybí, můžete se přesvědčit. Je mně líto, ale budete se muset porozhlédnout jinde. Netuším, kolik jich tu může být soukromě, dnes si skoro každý myslí, že rybaření je jen vysedávání u prutu."

„Poradit bys nám mohl," zasáhl poručík. Vrábel je pozval na lavičku u boudy a vybavoval si místa, kam by se měli podívat. Když přesáhly druhou desítku, Málek si povzdechl a zabručel, kdo si to má pamatovat. Nebyl by lepší plánek?

***

Před třetí odpolední Bém rozhodl, že vyrazí na obhlídku podle Vrábelova nákresu, ale že vyjedou bez policisty v uniformě, aby nebudili zbytečnou pozornost. Inspektor Málek usedl k veslům, na záď komisař s dalekohledem. Jeli asi padesát metrů od břehu směrem k pilířům mostu přes přehradní jezero, míjeli chalupy a chaty, až zaznamenali první kotviště. Loďka byla přivázaná k vrbičce, pohupovala se na hladině, jak ji čeřil mírný větřík, který v těch palčivých paprscích pochopitelně uvítali.

„A hele…" uklouzlo Málkovi, když přirazil k loďce modré barvy, kousek od špice byl jasně červený nápis LUDMILKA. Na zadním sedátku ležela žlutá podprsenka. „Co myslíš, šéfe?"

„Ještě nejásej, Františku," řekl Bém, spatřil na terásce blízké chaty muže v bílých plavkách, nepochybně je pozoroval. „Za optání nic nedáme." Zvedl se, chytl se vrbičky a vyskočil na břeh. Sotva zvedl hlavu, zjistil, že muž už rázuje k nim. Vypadal naštvaně a odhodlaně.

„Koukám, jak se motáte kolem Ludmilky. Nechcete nám ji šlohnout?“ spustil zhurta, slova doprovázel gesty rukou, všechno se na něm otřásalo jako sulc, měl hodně přes váhu, která by patřila k jeho výšce.

„Dobrý den.“ Bém ukázal služební průkaz. „Máme tu případ, při kterém byla použita loďka. A v té vaši leží pohozená podprsenka.“

„Je manželky. Po obědě jsme se projeli a ona se mi ráda předvádí. Ludmilo!“ zahulákal k chatě. Na terásce se objevila kyprá blondýna, rozhodně neodpovídala popisu ženy, která v pátek seděla v hospodě s mladými. Bém se omluvil a vrátil se do loďky. „Měli jsme si všimnout, že jde o nadměrnou velikost.“

***

Provedli více než polovinu kontrol, stále nic. Ve dvou případech však nezjistili konkrétního majitele, chaty byly zamčené a okna zajištěna pevnými okenicemi. Poznamenali si čísla, že požádají poručíka, aby vypomohl. Na opačné straně přehradního jezera sice občas vykoukla z lesního porostu střecha chaty, ale nikde žádné kotviště.

„Jestli je to tak, jak říkal Vrábel, ten co loďku k tomu použil, ji rozhodně nenechá na očích,“ prohlásil Málek od vesel, nebyl žádný pápěrka, ale ruce mu už začaly tuhnout, nebyly na tyhle pohyby přivyklé. Docela ho štvalo, že šéf nevzal Pecku, aby se s ním střídal. Přemítal, zda mu nemá dát najevo, že by uvítal, kdyby se do veslování zapojil. V té chvíli Bém odtrhl od očí dalekohled.

„Jeď šikmo ke břehu. Vidíš tu skupinu břízek? Jako by z nich cosi vyčuhovalo.“

„Rozkaz, šéfe.“ Spolkl poznámku o možné přestávce, zaklonil hlavu a zadíval se k obloze. „Stejně to vypadá, že se nám brzy začne smrákat.“

„Neremcej a vesluj. Zpátky to vezmu za tebe.“

Když přiráželi ke břehu, bylo jasné, že v břízkách je loďka. Bém pomohl zajistit jejich loďku a vydali se vyšlapanou pěšinou k chatě u lesíka. Nikde nikdo, zavřené okenice. Při bližším zkoumání zjistili, že jedna nedoléhá.

„Někdo tam může být,“ zašeptal Bém a poslal Málka, aby zajistil zadní stranu chaty. Po chvíli zamířil k vstupním dveřím. Vyzkoušel

kliku, zabušil. „Policie České republiky, ihned otevřete!“ Nikdo mu neodpověděl, ale pak mu připadalo, že slyší chvatné kroky, vzápětí zvuk otevíraného okna. Vzadu se ozvaly hlasy. Už s pistolí v ruce vycouval, aby měl přehled po čelní straně chaty.

Zanedlouho Málek přistrkal spoutaného muže v maskáčích s několikadenním strniskem vousů, třicítku už překročil. Tvářil se zarputile a tvrdil, že je to jeho chata, prostě si doma zapomněl klíč. Neměl občanský průkaz ani nic jiného, čím by mohl potvrdit svoji totožnost.

„Jste tu sám?“

„Naši sem už nejezdí. Zacházíte se mnou jako se zločincem, budete toho litovat,“ vyhrožoval, ale když komisař dal inspektorovi pokyn, aby zadem nahlédl dovnitř, jeho zpupnost se náhle vytratila. „Tak jo, potřeboval jsem přespat. Nic jsem neukrad.“

Z rychlého výslechu vyplynulo, že se jmenuje Jakub Zima. Uvedl, že dorazil na přehradu minulý den stopem. Bém vytáhl mobil a zavolal poručíkovi, sdělil mu, kde jsou a požádal ho, aby si pro zadrženého přijeli, vloupal se do chaty.

***

V dalším pátrání pokračovali až další den po deváté ranní. Přející slunce stoupalo po obloze bez jediného mráčku. Zbývala kontrola okolí zálivu Soudek. Strmá skalní stěna byla na mnoha místech narušená, z četných trhlin trčely zakrslé břízky, borovičky a smrčky. Jak se přibližovali na dohled zálivu, skála se zdála být schůdnější, nahoře mezi stromy byly plošinky, na kterých stály chatky. Jednu pak měli na své úrovni, od vody k ní stoupal dřevěný žebřík, při hladině bylo kotviště z prken, u něho se pohupovala řetězem připoutaná loďka. Bém si dalekohledem prohlédl terásku před chatkou, seděla tam v lehátku žena v bílém spodním prádle, s tmavými brýlemi proti slunci.

„Přiraž k té loďce u mola,“ vybídl Bém inspektora.

Ke kotvišti jim zbývalo pár záběrů vesly, když Bém zaznamenal, že se žena nahoře zvedla z lehátka a zmizela v chatce. Když vylezli po žebříku na plošinu, přivítal je krátce ostříhaný třicátník v tílku a šortkách.

„Jsme od kriminálky. Můžeme vám položit pár otázek?“ vysoukal

ze sebe Bém, zadýchaný po náročném výstupu. „Jistě už víte o dívce, kterou před dvěma dny dopoledne vylovili dole v zálivu."

„Bohužel, pánové, od neděle jsem tu nebyl, vrátil jsem se až včera navečer."

„Můžeme si promluvit i s vaší manželkou?"

„Jsem tu sám."

„Seděla tu žena. Nejsem slepý, člověče."

„To netvrdím, ale jsem tu sám," trval na svém.

„Máme to chápat tak, že jste v lehátku seděl vy?"

„Zásah," pravil, aniž by hnul brvou.

„Nosíte dámské prádlo," ujistil se poněkud zaskočený Bém.

Muž v šortkách přikývl. „Je to snad zakázané?"

„Řekněme, že přinejmenším neobvyklé. Poslechněte, pane…"

„Šulc."

„Pane Šulci," zopakoval komisař, „neustrojíte se někdy jako žena a nezajdete do vesnice mezi lidi?" vyslovil, vybavil si případ někde v severních Čechách, kdy se vraždící žena převlékala za muže. Proč by to nemohlo být i naopak?

„Na tohle vám nemusím odpovídat. Mám svá práva."

„Ty má samozřejmě i policie," přitvrdil hlas Bém a vykročil k vstupním dveřím chatky.

„Kam jdete? Nepozval jsem vás…" Zneklidněl.

„Máme důvodné podezření. Povolení k prohlídce dostanete zpětně."

„Co vlastně hledáte?" rozechvěl se mu hlas, jeho suverenita se vytratila.

„Mrkneme, jestli třeba nevlastníte dámskou blond paruku."

„Ale to je zásah do mých práv. Víte, kdo jsem…?"

„Vyšetřujeme vraždu. Kdo jste, nás bude zajímat později. Pokud nám neumožníte vstup, spojím se s policejní stanicí a během dvaceti minut přijedou s povolením."

Muž v šortkách se zatvářil zoufale, spěšně přešel k okraji plošinky, jeho pohled dolů naznačoval, čím vyhrožuje. „Jestli vejdete do chaty, tak já…" Inspektor Málek zareagoval pohotově. Strhl ho od spíše symbolického zábradlíčka, dostrkal k lehátku.

„Pohlídej ho, ať neprovede nějakou hloupost," utrousil Bém

a zmizel v chatce. Nemusel hledat dlouho. V jedné ze skříněk objevil bílou halenku, delší tmavou sukni, pod hraničkou spodního prádla světlou paruku. Jinde byly krabice s ženskými líčidly. Nakonec zpod postele vytáhl batůžek a z jeho kapsy občanský průkaz Blanky Macákové. Vyšel z chatky a ukázal ho zadrženému. „Nejspíš budete tvrdit, že jste ho někde našel…“

„Nechtěl jsem ji zabít, ale ona…“ muž s ženskými rysy se rozvzlykal, po tvářích mu tekly slzy. Pozdní lítost. Kriminalisté nepospíchali. Z výpovědi Rudolfa Šulce postupně pochopili, že všechno začalo už v jeho dětství, kdy ho matka přistihla, že se strojí do jejího prádla. Místo patřičného vysvětlení ho v úchylce podporovala. Po její smrti mu chyběl někdo, kdo by jeho převleky ocenil. Zrcadlo mu přestalo stačit. Dlouho měl ty odvážné sny, ale odvážil se až v pátek. V hostinci narazil na tu mladou dvojici. Napadlo ho, že tu naivku použije k svému experimentu, který – jak se domníval – rozhodne o jeho budoucnosti. Vytáhl z nich, kde budou nocovat, v chatce se převlékl, slezl do loďky a vesloval přes jezero ke břehu pod Orlí skálou. Vyslechl jejich hádku, pak se krčil mezi smrčky a vyčkával. Když se dívka zvedla a podřepla kousek od něho, nalil do kapesníku chloroform, který si opatřil v nemocnici, kde pracoval jako sanitář, nebylo těžké se jí zmocnit. Svázanou ji, odnesl do loďky, převezl na druhou stranu, na plošinku ji vytáhl provazem, v chatce uložil do postele, oblékl jí matčinu noční košili. Když se probrala, musela přihlížet jeho zdlouhavé proměně v ženu. Chtěl ji jen líbat a hladit, ale když to od ní požadoval, prohlásila, že je šílený a že by se měl léčit. Musel ji za to potrestat, aby pochopila, že teď patří jemu. Když i pak křičela, že se jí hnusí a že se postará, aby ho zavřeli, definitivně pochopil, že se jí musí zbavit…

Luboš ZELENÝ

Nejen o cestování i o letcích a chodcích

O mém pobytu na jižní polokouli

Nový Zéland jsem prozatím ve svém životě navštívil třikrát, díky mé dceři Broně, která zde již pěknou řádku let žije a pracuje. Tři měsíce strávené na Jižním ostrově v prostředí farmy mezi poli a pastvinami obydlenými stády ovcí a mladého skotu, s proměnami na několikadenní výjezdy k teplejším mořím severu ostrova v Piktonu a na Západním pobřeží v Karamei, ale i do třistatisícového centra Christchurch a jeho okolí, včetně výjezdu lanovkou Gondola na blízkou nejvyšší horu. Měli jsme možnost poznat školu i školku vnuček, účastnit se školního poznávacího výletu k blízkému moři, být také při jejich plaveckých kurzech v krásných krytých bazénech blízkého města Rangiory. Na výjezdech v období školních prázdnin jsme byli doprovázeni nejen Broninou rodinou s vnučkami, ale i rodiči Allastaira. Spolutchán Rex nás například provezl i po prašných cestách vysokými horami, kam se běžný turista snadno nedostává, kde on v mládí svážel nákladními automobily stavební dřevo do měst.

Flétňáci australští a další ptáci

Při mých pobytech mne zaujali, kromě krásné krajiny a moře, na Zélandu ptáci, především Flétňáci, velikostí i vybarvením podobní našim strakám, oba druhy jsou řazeny do havranových. Flétňáci jsou též černí, mají ale bílou a šedou barvu na temeni, ramenech a zádech. Bílou nosí dospělci a dočasnou šedou mladí. Společně pak, hlavně za svítání, zpívají s laděním flétny. Od toho získali český název, na Novém Zélandu nosí jméno MagPie (vyslovuje se Meg Páj). Kolem těchto ptáků, kteří byli na Zéland přivezeni z Austrálie, vznikla řada zvěstí, především, že útočí na lidi, což bylo v současnosti zmírněno na období hnízdění. Jejich oblíbeným cílem měli být muži rozvážející poštu po obcích na kolech. Svůj region chránící ptáci na pošťáky, snad i na další velocipedisty a chodce, útočili jen odzadu. Na to prý vznikla promyšlená ochrana v brýlích

nasazených na zátylek člověka. V každém případě jsou to inteligentní a společenští tvorové. Podle australských vědců mapujících jejich výskyt a pohyb, kteří odchyceným kusům připnuli nákrčníky s vysílačkou, jejich sledování netrvalo déle než hodinu. Jak zjistili, za pomoci opeřených pomocníků z rodiny byl „nepříjemný obojek" odepnut. Podle zjištění dcery Broni, která se ujala po vichřici z hnízda vypadlého mláděte, doma ho krmila a pak i učila létat, v kleci ho dávala na lavici u domu „na vzduch". Dva dospělci, zřejmě rodiče, ho začali navštěvovat i krmit. Při zesílení se mládě pokoušelo s nimi odletět, ale vracelo se a oznamovalo příchod klováním do skla dveří, až se přílety měnily na ranní návštěvy na stromě se zpěvem. Pro mě byl rozhodující zážitek při první návštěvě ostrova, kdy v Culwerdenu k farmě náhle vpodvečer přilétlo několik desítek těchto ptáků do koruny vysokého stromu, tuším jasanu, a z listnáče zazněl půlhodinový flétnový streokoncert. Ptáků i ptáčků ale na ostrovech poletuje nebo pěšmo putuje velké množství. Mezi nejpopulárnější zde jsou řazeni nelétaví, noční ptáci Kiwi, dnes ke spatření v ZOO. Kiwi je pták plachý, tedy není v přírodě pro turistu k zastižení. Daleko rozšířenější bývá jeho odvážná až drzá, hnědá Kiwi obdoba Weka. Tu lze zahlédnout z okna automobilu nejen při silnicích. O potravu žebrající Weka je viděna často na přírodních parkovištích se skupinkami mláďat (nutno podotknout i často sraženou auty na cestách). Známí vrabci tu poletují ve větších hejnech, na ovocných stromech hodují černí kosi, doprovázení opatrnějšími drozdy. Zajímavým zdejším ptáčkem je rychlý letec Pávík popelavý, který se dostal i na poštovní známky, díky schopnosti rozevřít ocasní péra po způsobu pávů. Zaujal mne i tím, že za letu sbíral mouchy a další hmyz vyhřívající se na dřevěném obložení novozélandských domů. Maorové mají pro něj pěkné jméno Piwokawaka. Zdejší obyvatelé k tomuto ptáčkovi vypravují maorskou pověst o jeho spojení s bohy. K domům prý přilétá, aby lidi varoval před možným neštěstím. Populární jsou i malé sovičky čekající na noční potravu, kdy odlesky v očích svítí automobilistům sedíce na ohradnících podél cest. Vyskytují se tu ale i za dne volně plachtící dravci, kdy malí ptáci svižně mizí do křoví či hustých korun stromů, nebo se chrání prudkými přelety polí a usedlostí jako sestavy kachen.

Nepřátelé a predátoři v ostrovní přírodě

Nelétaví a na zemi hnízdící ptáci mají ale řadu nepřátel ve svém okolí, Evropany dovezených i domestikovaných, mezi které můžeme řadit kočky i psy, někdy volně žijící či zdivočelé, ale i krysy a potkany, kupodivu ochranáře trápí i rozšíření ježků. Z místních, původních druhů pak velké škody činí rozšíření posuma, jehož sražení na silnici je mnohými oslavováno jako hrdinství řidiče. Ochránci přírody v exponovaných oblastech rozmísťují podél stezek číslované truhlíkové pasti, odchycení nebo usmrcení predátoři jsou evidováni a jejich stavy vyhodnocovány. Mezi návštěvníky Zélandu jsou známé prohlídky zavazadel chránící ostrovy před zavlečením nepůvodní flóry a fauny. Mnozí z nich jsou pak překvapeni zavedením NZety, poplatku bezvízového příchozího (na 3 měsíce)17 NZD, při online žádosti 23 NZD. K tomu přísluší i turistický poplatek IVL 35 NZD. Jsem přesvědčen, že se každému tyto dva poplatky vyplatí (samozřejmě i zélandské přírodě). Většina přírodních zajímavostí je totiž bezplatná s podrobným popsáním zajímavého místa na orientačních tabulích. Po těchto zkušenostech jsme nelitovali odevzdaných poplatků.

Jindřich TOŠNER Z NOVÉ POEZIE

Dám si dárek ze snů
s pentlí k milování
večer ho rozbalím k povídání
mám strach tě mít
z myšlenek proudí vesmír
spása? sloka?
černobílá fotografie
s červenou čarou uznání
chiméra, kterou jsem potkal
bez ohledu na osud
na přání

Máš tělo dvacítky
nakonec ze mě bude pedofil
tvá krajina bez mraků
může za všechno co bude
na slunci i v noci
někdy to tak je
měním sny za lásku
pud sebezáchovy za život
kus za kus
v pozdním Faunově odpoledni
fotografie z cest lámou rekordy
pamatovat si něco je čím dál těžší
kde bylo slunce zůstal stín
slib mně, že tě nezklamu
neopustím

Smrt nemůže být velká
vejde-li se na jazyk
kouká z očí
je vytrvalec, žádný sprint, krátké kroky
s kosou nakřivo není slyšet
připomene se
jen když zabolí srdce
je dlouho mír
a není na pivo

Na kraji vany máš třicet dva lahviček
osmnáct tubiček krémů, mastí, šamponů
přesně
také hřebeny, nůžky, pinzety, zrcátka
jednu svíčku, natáčky, kachničku
pro mě zbylo místo ve vodě
co s mužem
který se neoholí ani na svatbu
neumí plavat
mluví jako ryba
nepřispívá

Devět měsíců nosí plod neznámého otce
přenáší boiler teplé vody po domě
na mámu si hrála často
měla kočárek, panenku
teď neví, zda ji chce
raději neschopenku
přestávku, čáru za životem
vyskočila jenom trochu
bojí se, jak dopadne

Zbít, zabít, zničit
ďábelský chechot svobody bez hranic
k čemu hledat naději
sladké je nic
perpetum mobile hlouposti
vyvěrá ze sopky zla
nenávist zevšedněla
do života proklouzla
co ještě bude?
kyselina moci
prokletí Prométhea
odveta

Nejsi-li v domě s květinami
nevšimneš si, že usychají
jedny vzkazy život nosí
jiné unikají
zůstaneš-li
zbohatneš
vůně tě odmění
poznáš, co jsi chtěl
co chceš

Škrabošku svobody
nelze nosit věčně
slova jsou zrádná
lež mnohý promine
pochopí
odnese do čistírny
ale nezapomene

Nakonec skončili jako milenci
rychle hořící terč
královna modelingu
taťka na chvíli
smeč
nakonec všechno končí inventurou
ztracenou hostií
jednou za život to stálo za to
byla drahá
se slevou
s kostí

Nezapomeň vše dobré zálohovat
ukládat
ať tě nepřekvapí chybějící proud
láska
na jejíž jméno si nemůžeš vzpomenout

Jindřich TOŠNER
Hovno je kýč

Kýč je umělecký výtvor, charakterizovaný přehnanou sentimentálností a jednoduchostí s patetickým obsahem, nadměrně romantizující lásku, krásu, štěstí. V poezii charakterizují kýč klišé, „otřepané“ fráze, jednoduché a předpokladatelné rýmy. Ve svých juveniliích jsem se nevědomky stal autorem četných kýčovitých veršů. Mea culpa. Horší je, je-li kýč vyráběn na zakázku vědomě, za účelem finančního zisku nebo věhlasu mezi sobě rovnými. Hluboké myšlenky mají hlubinu oceánů, povrchní kýče zůstávají na hladině neobjevené, uvízlé na mělčině. Kýč je spíše zdání než bytí, není autentický.

Dle Umberta Eca hodnotíme kýč podle postoje znalců, o kterých se domníváme, že vkus mají, a proto dokážou kýč rozpoznat. Zdá se mně, že redaktoři literárních časopisů v honbě za novotami dávají přednost textům plným zoufalství, rezignace a zmaru před pozitivně znějícími verši. Depresivní díla ovšem nová nejsou. Vzpomeňme Františka Gellnera, Hlaváčka. Novodobí autoři se bojí podvědomě (nebo vědomě) publikovat díla, která odhalují překvapivá zákoutí vzácného života, lásky a naděje, byť by zpracování bylo nové, neobvyklé. Ve snaze nebýt obviněn z kýče, snaží se mnozí tvořit díla, kterým nikdo nerozumí (včetně autora) a která se kromě nich nelíbí nikomu. Bojí se, že budou-li jejich výtvory veřejností přijaty, stanou se kýčem. (Já vím, všechno už napsal Shakespeare! Vlastně není důvod cokoliv psát, kromě vlivu popisu nukleárních zbraní a drog na psychiku. V době Shakespeara ještě nebyly drogy tak sofistikované a rozšířené jako dnes).

Kýčovité prvky lze nalézt ve všech uměleckých formách: malířství, film, fotografie, sochařství, literatura. Kýč obvykle chápou jinak tvůrci díla, jinak čtenáři nebo diváci. Pro jedny jsou kýčem texty glorifikující přírodu, svobodu, nikdy nekončící symbiózu s přírodou a společenstvím moudrých lidí, pro jiné jsou kýčovitá díla oslavující hnus, zlo a zoufalství. (Kýč zůstane vždycky kýčem, tvrdí bohové!). Pamatuji, jak se L. Ferlinghetti při návštěvě Prahy v 90. letech minulého století ptal českých básníků: „Na čem jedete, když píšete

básně?“ Odpověď byla vzhledem k nedostatku drog u nás jednoduchá: alkohol. Američtí básníci „jeli“ na kokain, hašiš a LSD. Vytvořit krásné umělecké dílo o zmaru při vědomí bylo nad jejich síly.

Kýč (výraz špatného vkusu) bývá kritizován za to, že jeho umělecké hodnoty jsou primitivní a zřejmé, emocionální účinek nadbytečný. Z toho hlediska je kýčem také nadužívání vulgárních slov a situací, jako reakce na všeobecně akceptované formy umění. Obránci kýče jim vzkazují: „Je-li vše dovolené, včetně vulgarismů, proč vás dráždí glorifikace krásy?“

Obscénnosti, samoúčelná sprostá slova jsou dle mého soudu ubohá, nepatřičná, nevkusná. Mívají jediný cíl, šokovat čtenáře, vyvolat odpor.

Jméno básníka píšícího o páření, zvratcích nebo hovně si určitě mnozí zapamatují. O to jde. Zdá se, že je účinnější vyvolat pozornost oplzlostmi než zajímavou myšlenkou. Časté využívání vulgarit tak splňuje všechna kritéria kýče. Kde jsou časy, kdy Nezval psal: „Pokud v poezii neobstojí slovo česnek, není to dobrá poezie.“ Napsal ale také: „Ach umřít, umřít, umřít pro krásu…“ a „Pravým básníkem je ten, kdo mění zlo lidství v dobrodiní krásy.“ Bohužel za kýčovité bývají pokládány texty básníků, které mám nejraději: Skácel, Holan, nositel Nobelovy ceny Seifert.

Definovat kýč se pokoušeli mnozí: Kundera, Kulka, Thullerová, Vlček. Na internetu lze jejich pojetí kýče snadno vyhledat. Opomíjené je připomenutí Hejdánka (Plamen 10, 1968), že názor na kýč se mění jako chameleon s ideologií, která v danou chvíli ve společenství převládá.

Kdo tedy rozhoduje o tom, co je kýč a co nikoliv, nejsou-li „znalci“ vkusu důvěryhodní? Každý autor by se měl s existencí kýče nějak vyrovnat. Pro sebe jsem definici kýče zjednodušil: „Kýč je dílo, které nás neobohatí o novou zkušenost.“ S popisem vzrušujících fekálií, deliria a genitálií máme zkušeností dostatek.

ZE ŽIVOTA STŘEDISKA

Věra Kopecká na vernisáži výstavy
s organizátorkou mělnického klubu Pegas Zdenkou Líbalovou.

Věra Kopecká navštívila květnový Mělník

Básnířka Věra Kopecká, členka Střediska východočeských spisovatelů, se představila mělnické veřejnosti. V úterý 2. května přednášela své verše v mělnické knihovně a ve středu 3. května uvedla svou básní výstavu poezie členů „Pegasu“, kterou doprovodila svými nádhernými fotografiemi.

Obě setkání s autorkou měla stejné téma, a to „Ozvěny domovů“ podle stejnojmenné básnířčiny sbírky. Ostatně, můžete se o tom přesvědčit sami – autorské čtení Věry Kopecké si již sice nevyslechnete, ale výstavu členů mělnického literárního klubu „Pegas“ můžete navštívit až do konce května tohoto roku. K vidění je v prvním patře budovy Městského úřadu v Mělníku (Radnice), a to v pracovních dnech od 8 do 16 hodin. Zdenka Líbalová.

Libuše Matysíková v porotě soutěže Andersenova hvězdička

Dne 27. dubna bylo slavnostní vyhodnocení literární soutěže Andersenova hvězdička, kterou pořádá knihovna v Němčicích nad Hanou. Jako jedna z členů poroty posílám vítězné práce tohoto ročníku.

Vyhodnocení se konalo v rámci "Hanáckého divadelního máje", každoroční velké přehlídky divadelních souborů.

Soutěž se konala po osmnácté, bylo 63 prací. Téma "Můj hrdina, můj knižní či filmový hrdina". Soutěžilo se ve třech věkových kategoriích. Převládala próza. Poezie byla v šesti případech, hodnotitelná práce byla jenom jedna. Zakladatelkou a duší soutěže je paní učitelka Naděžda Tesaříková, učitelka českého jazyka, nyní již v důchodu.

Práce jsou umístěny na webu: literáti na webu jedeme.

Libuše Matysíková

Haškovské povídky a Václav Franc

Na podzim vyhlásit Syndikát novinářů Vysočiny literární soutěž Objevte v sobě kousek Švejka u příležitosti 140. výročí narození Jaroslava Haška a lednového 100. výročí úmrtí. Pro mne jako milovníka humoru, to byla výzva. Soutěž jsem obeslal a čekal na vyhlášení. A jak to dopadlo? Vyčerpávající informaci o soutěži i vyhlášení výsledků v Lipnici nad Sázavou v sobotu 29.dubna 2023 se dozvíte z článku předsedy Syndikátu Jaroslava Paclíka zde http://syndikat-vysocina.blogspot.com/2023/05/zname-viteze-souteze-haskovske-povidky.html . Dovolím si odcitovat z článku: Porotě se nejvíce líbila povídka *„Taková je statistika“, jejímž autorem je Bohumil Matějovský z Bíliny. Na druhém místě skončil Václav Franc z Nové Paky. Ten zaslal do soutěže příběh stařenky Albíny Müllerové zavřené do vazební věznice proto, že se údajně zapletla do závažné trestné činnosti. U soudu ji zastupuje popletený advokát JUDr. Dominik Ducháček. „Jak říkal Vlasta Burian, Ducháček to zařídí,“* zní právníkovo heslo.

Václav Franc

Pocty Města Trutnov a Společnosti bratří Čapků v Praze pro Jiřího Uhlíře v r. 2023

Jaroměřský občan, nyní 86letý PhDr. Jiří Uhlíř (*1937) měl štěstí, že Město Jaroměř, které od června 1961 je jeho druhým domovem, k jeho 80. narozeninám iniciativně připravilo k tisku a vydalo svým nákladem objemnou knihu, první díl Bibliografie Jiřího Uhlíře 1954-30.6. 2017 o 409 stranách, v níž shrnuli soupis jeho prací i literatury o něm za celkem 63 let jeho publikační činnosti.

Letos Město Trutnov si z vlastní iniciativy a na svoje náklady nechalo vytvořit další film, video medailonek „Bibliograf Jiří Uhlíř" (8 minut 31 vteřin). Bibliograf je vědecký odborník pořizující soupisy tištěných prací. Město Trutnov dlouhodobě točí filmy a videa o svých mimořádných osobnostech, jež zde zanechaly pozoruhodnou stopu. A takový je i jaroměřský J. Uhlíř, který nepřetržitě působil 37 let jako češtinář a dějepisec na Střední lesnické škole v Trutnově (1961-1998), jako úspěšný pedagog, plodný publicista publikující již 68. rokem (přes 3070 prací od 19.5. 1955 dosud). Je autorem více než 20 samostatných knížek a knih i dvaceti historických seriálů na pokračování, autorem literatury faktu i středoškolských učebnic českého jazyka (průkopnických kapitol informatické výchovy), 14 amatérských dokumentárních filmů atd. A skutečně důležitý produktivní bibliograf.

Trutnovský pedagog J. Uhlíř je pro Město Trutnov nepochybně přitažlivým, mimořádným, pedagogem, publicistou, spisovatelem, dlouhodobě vyučujícím na Střední lesnické škole v Trutnově, jak je ve filmu naznačeno slovem i obrazem. Snímek o něm natočený ve čtvrtek 16.2. 2023 v Jaroměři i v Trutnově pro Město Trutnov v režii a sestřihu Bc. Denisy Špetlové se svým manželem, kameramanem Petrem Špetlou, trutnovskými profesionály - filmaři, mělo veřejnou premiéru v Muzeu Podkrkonoší v Trutnově ve čtvrtek 18. května 2023 v 17.00 hodin. Zúčastnilo se jí 40 lidí od 17. 00 hodiny do 18.10 hodin s besedou spisovatele J. Uhlíře. Premiéry se zúčastnili občané z Trutnovska i z Jaroměřska včetně absolventů a kolegů a kolegyň i manželky oceněného a starostky rodné Uhlířovy obce Jasenná na Jaroměřsku.

Repríza projekce filmu se uskuteční v Městském muzeu v Jaroměři ve čtvrtek 8. června 2023 od 16.30 hodin v hlavní budově Husova 295, 551 01 Jaroměř – Pražské Předměstí. Besedu se spisovatelem literatury faktu PhDr. Jiřím Uhlířem pořádá jaroměřské muzeum a srdečně na ni zve všechny Jaroměřany i Josefováky i občany z okolních obcí. Vstup je volný a zdarma.

Jaroměřskému občanovi Jiřímu Uhlířovi se letos dostává další pocty, když výbor celonárodního spolku Společnost bratří Čapků (SBČ) v Praze se rozhodl udělit mu „Pamětní medaili Karla Čapka“, jako ocenění za popularizaci díla bratří Čapků (stejně jako dalším třem členům SBČ). Medaili slavnostně předal Jiřímu Uhlířovi osobně člen výboru SBČ a šéfredaktor časopisu Zprávy Společnosti bratří Čapků Mgr. Hasan Zahirović PhD. v Knihovně Barunky Panklové v České Skalici ve čtvrtek 18. května 2023 po 9. hodině ranní slavnostně a důstojně osobně s dekretem předsedy SBČ pana JUDr. Pavla Vespalce z Prahy za účasti knihovnic, češtinářky, starostky Ing. Jitky Slezákové i Uhlířových i žáků osmáků. Ti všichni vyslechli neobyčejně zajímavé povídání o bratřích Čapcích, kterou s velkým zaujetím v České Skalici ve strhujícím podání přednesl herec a velmi vzdělaný doktor a šéfredaktor H. Zahirović, jenž poutavě předal pozorným posluchačům velké množství zajímavých a neobyčejných faktů a postřehů o spisovatelské dynastii Čapkových, včetně sestry Heleny. Obě města Jaroměř i Trutnov si zaslouží uznání a pochvalu, protože si váží svých významných a důležitých osobností, stejně jako i SBČ v Praze.

Ing. Jitka Slezáková, starostka obce Jasenná na Jaroměřsku

V Jasenné ve čtvrtek 18.5.2023.

Pardubicko v knihách Ivy Tajovské

Iva Tajovská a Renata Klečková
v Krajské knihovně v Pardubicích.

Povídání nejenom o knihách bylo tématem programového setkání Klubu „Hezky česky“ v Krajské knihovně v Pardubicích dne 11. května 2023. Příznivci českého jazyka, nadšení čtenáři knih, lidé různých věkových i profesních skupin, se zde scházejí již 26. rokem a vždy si odnášejí určité bohatství. Tentokrát přítomné obdarovala spisovatelka a scénáristka paní Iva Tajovská. Z rozhovoru vedeném moderátorkou paní Renatou Klečkovou přítomní získali vhled do tvůrčího procesu paní spisovatelky, dozvěděli se mnoho zajímavého o Pardubicích na počátku minulého století, o prvním českém aviatikovi Janu Kašparovi a také o hotelu Veselka, který dodnes zůstává v paměti mnoha pardubických občanů. Zmíněna byla také tvorba se sociálními tématy. Zazněla působivá ukázka z poslední knihy „A lampa ještě hořela“ v podání paní moderátorky a určitě nelze nesouhlasit s jejím obdivem nad vykreslením pocitů zajímavých postav v knihách paní spisovatelky, pokaždé bohatým

a kultivovaným jazykem. Návštěvníci odcházeli s hezkými dojmy a naladěni k četbě knih Ivy Tajovské.

Setkání bylo zpříjemněno písněmi v podání Karla Tajovského, který zhudebnil texty z jedné z knih „Podlaha z trávy, strop z hvězd“ pro stejnojmenný dokumentární film.

Zuzana Nobilisová
Foto: archiv autorky

Májový poetický večer v Novém Městě nad Metují

Ve čtvrtek 11. května proběhl v Městské knihovně v Novém Městě nad Metují Májový poetický večer, na kterém vystoupili básníci z východních Čech. Nejprve básnířka Jaroslava Mačková přečetla básně ze své sbírky „Taková maková“. Následně člen Střediska Radek Vohlídka představil svoji novou sbírku „V náručí“ a své verše přečetli Martin Vídenský a Jiří Raichl. Speciálním hostem večera byl italsko-česky básník Filadelfo Giuliano. O hudební doprovod se postarala žačka místní umělecké školy. Vydařený večer byl hojně navštívený místními příznivci poezie.

Radek Vohlídka (Foto Pavel Cejnar)

Radek VOHLÍDKA

Z nové sbírky V náručí

Chtěl bych

Chtěl bych s tebou
Zlatit
Hvězdy

Chtěl bych s tebou
Česat
Duhu

Chtěl bych s tebou
Vesmír
Sjezdit

Být jedním z tvých
Věrných
Sluhů

Hra

Pod bledou lampou
V mokrém listí
Stíny milenců
Lásku si lžou

V srdcích naivní
V duších čistí
Zmámeni v tichu
Odvěkou hrou

Je po všem

Barevný ráj
Je již minulostí

Podzim propadl se
V čase

Zbytky listů
Pod nohama šustí

It's over, je po všem
Zdá se

Krajina zapomnění

Už odveďte mě
Do krajiny
Zapomnění

Kde není zloba
Není nic

Kde příboje snů
Přivolají
Slastné chvění

Kde líc je rub a
Rub je líc

Poetický večer v Pardubicích

V pátek 12. května 2023 četl Radek Vohlídka v pardubické knihovně ze své nové knihy "V náručí". Jako speciální host vystoupil básník Vít Dan Kolinger, který četl ze své nové knihy "Dopoledne s mátovým čajem". Krásný večer, za který moc děkujeme Vandě Vávrové, byl působivě orámován hudebním doprovodem Kamily Škvrnové a Filipa Vondrušky z kapely Jinotaj - a zakončen příjemnou after party v Záložně...

Václav Franc

Řehečská slepice po čtyřech letech

V sobotu 15. dubna 2023 se opět konala naživo Řehečská slepice, resp. slavnostní vyhlášení výsledků s doprovodným programem v Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně. Přiznám se, že jsem si odvykl na různé scénky a kejkle, které k akci tradičně patří, takže jsem byl docela nervózní. Naštěstí s prvním výstupem nervozita zmizela, takže vše dobře dopadlo. Diváci opět reagovali smíchem a potleskem, když jsme s Janou Benešovou předváděli výstupy kolem pana Spytihněva Volátka.

Měl jsem radost, že se Slepice dokázala po čtyřech letech vrátit do starých kolejí, neztratila své příznivce, dokonce získala nové, neboť na vyhlášení 22. ročníku soutěže humoru přijeli soutěžící dokonce ze Strakonic či Ostravy.

Vyhlášení se podařilo, vidět radost v očích autorky, která si odnášela Cenu Řehečské kuře pro autora či autorku do patnácti let, byl sám o sobě zážitek. Radost trochu kalí skutečnost, že se v dalších dvou letech v jičínské knihovně kvůli rekonstrukci nebudeme moci sejít, ale nakonec paní ředitelka Jana Benešová slíbila, že v roce 2026 bude Knihovna Václava Čtvrtka opět otevřená.

V novém hávu se představí veřejnosti podle plánů koncem roku 2025. A na jaře 2026 bude Řehečská slepice slavit snad svůj jubilejní 25.ročník. Takže věřím, že se opět sejdeme v knihovně a užijeme si tu atmosféru, kdy, jak říká Jiří Šandera, „budeme mít pusu od ucha k uchu!“

Václav Franc

Akce Věry Kopecké a Jany Wienerové

Dne 29. března. byla zahájena výstava fotografií V. Kopecké v knihovně v Broumově. Výstava trvá dosud.

Dne 29. března se uskutečnil v knihovně v Broumově večer poezie regionálních autorů, na němž představili svoji poezii Jana Wienerová, Věra Kopecká, Marie Šafářová, studentka gymnázia v Broumově, a Miloš Hromádka, který večer moderoval. Pořad doprovázely písně v podání pana Karla Kubečka na kytaru a paní Aleny Miklošové na flétnu.

Dne 2. května v Dámském literárním klubu v knihovně v Mělníce představila, nejen dámám, svou poezii Věra Kopecká a pohovořila o své tvorbě. Setkání bylo doplněné hrou na kytaru a zpěvem člena Pegasu Pavla Maláka.

Dne 3. května se konala na radnici v Mělníce vernisáž výstavy básní členů literárního klubu Pegas, zorganizovaná Zdenkou Líbalovou a členkami z Mělníka, doprovázená fotografiemi Věry Kopecké na téma domova.

Dne 10. května besedovala V. Kopecká se žáky 6. tříd ZŠ Masarykova v Broumově o poezii, jejím významu, formách a interpretaci.

Dne 5. května měla autorské čtení Jana Wienerová v Litomyšli.

Dne 15. května se uskutečnily dvě besedy V. Kopecké se žáky ZŠ v Bolehošti. Ředitelka školy, tuto formu setkávání a práce s dětmi pokládá za velice přínosnou pro vzdělávání a formování dětí.

Milan DRAHOŠ Mnoho štěstí

Už je ti víc, než rok.
Na procházky s mámou chodíš.
Mateřským mlékem sladce voníš.
A táta, sestry, maminka,
dali ti jméno Jasmínka.
Z kočárku poznáváš zatím svět.
Nejde to rychle, teď a hned.
Máš tátu, mámu, babičky
a dvě starší sestřičky.
Každá z nich ti pomůže,
když píchneš se o růže.
A vytáhne tě z kaluže,
kde křik a pláč nic nezmůže.
Ať je ti dobře v rodině.
A není to jen táta, máma.
Ať je ti dobře, Jasmínko.
Ať je ti dobře mezi náma.

Věra KOPECKÁ
Ze sbírky haiku Střípky z cest

***
čekám na zázrak
až kameny na poušti
budou rozkvétat
***
nářek káněte
svědomí útočníka
varovný signál
***
napříč oblohou
bílá šňůra na prádlo
jež popadalo
***
zapletl se s ní
liána chmele růži
planou ovíjí
***
kroupy jako hrách
na horkou hlavu léta
ledová sprcha
***
opona spadla
nahé osiky tančí
na molu před ní
***
plaveme na kře
pod námi zvolna taje
hrajeme o čas
***
ticho myšlenky
překřikují hloupé re
klamy na štěstí

INFORMACE Z OBCE SPISOVATELŮ

Vyhlášení Ceny Miloslava Švandrlíka

Obec spisovatelů ČR a městská část Praha 11 vyhlašují 10. ročník literární soutěže Cena Miloslava Švandrlíka pro nejlepší humoristickou knihu českého autora vydanou v 2022. Do soutěže lze zaslat také knihy vydané v roce 2021, neboť covidová opatření neumožnila za toto období soutěž vyhlásit.

Pravidla:

Cena se udílí za nejlepší humoristickou knihu českého autora vydanou v roce 2021 a 2022. Rozhodující je vročení v tiráži. Do soutěže se přijímají pouze knihy mající kód ISBN. Žánr díla je zaměřen na humor či satiru. O udělení Ceny rozhoduje odborná porota navržená Obcí spisovatelů ČR. Cenu Miloslava Švandrlíka obdrží autor vítězné knihy. Porota může navrhnout udělení dalších cen, případně čestných uznání i dalším autorům.

Knihu do soutěže může přihlásit sám autor nebo nakladatelství, které dílo vydalo. Je třeba zaslat dvě knihy v tištěné podobě, případně jednu v elektronické (pdf nebo epub). K přihlášce přiložte spojení na autora (e-mail a telefon).

Knihy do soutěže o Cenu Miloslava Švandrlíka zasílejte na adresu: Mgr. Dušan Spáčil, 182 00 Praha 8, U Slovanky 1987/10. Přihlášku zasílejte na e-mail: falteisek@email.cz.

Aktuální informace z Obce spisovatelů najdete na webu
www.obecspisovatelu.cz
nebo
https://obecspisovatelu.blogspot.com/

NOVÉ KNIHY NAŠICH ČLENŮ

*** Radek VOHLÍDKA, V NÁRUČÍ,** sbírka poezie, vydavatel Tofana, květen 2023, 1. vydání
Anotace: Neklidné roky 2020-2022. Složitá, rozháraná doba dotýkající se úplně každého. Hluboce citově založených lidí, jako je básník Radek Vohlídka, se však dotýká ještě tak nějak zvláštně – jinak. Až natolik, že z autorovy niterné reflexe vnějšího světa vzniká subtilní, avšak nesmírně sdělné předivo básně.

***Věra KOPECKÁ, STŘÍPKY Z CEST,** sbírka haiku, 164 stran, vydavatel Věra Kopecká, Broumov duben 2023
Poezie Věry Kopecké nabývá zajímavý charakter, její myšlenkově bohaté, jen zdánlivě drobné a rozhodně nikoli okrajové sbírky nabývají svébytný charakter poetického seriálu, tkaného stejným vláknem. Potvrzuje to nejnovější sbírka STŘÍPKY Z CEST (vyd. a foto doprovod Kopecká, 2023, 164 str.) Básnířka volí do pěti pasáží seřazené verše psané populární formou orientální poezie, umožňující zavěsit do čtenářského prostoru jiskřivé perličky, jimž je vlastní námětová i metaforická pestrost. Jsou to skutečně střípky z bohatých cest, prozrazující vřelý vztah k rodné zemi, v současné době okázalého planého evropanství stále vzácnější . František Uher

***Lubomír Macháček, TĚM, KTEŘÍ NEMILUJÍ**, soubor povídek, nakladatelství Pavel Mervart, Červený Kostelec, 2023, 246 stran
Láska v různých podobách bývá hybnou silou lidstva. Těm, kteří nemilují je poněkud provokativní název sbírky povídek o mezilidských vztazích. (Převzato ze stránek nakladatelství)

*** Václav FRANC, MINIATURY**, sbírka poezie, vydavatel Tofana, květen 2023, 1.vydání
Anotace: Jsou básníci, kteří se literatuře oddali coby svému údělu, aby nepromarnili právě tu chvíli, která s trpělivou vášní čekala na svou příležitost. Tak vznikla tato knížka, tato poezie, která musela přijít. Nepromarnila svůj čas, svou příležitost. Je darem poctivého období. Václav Franc v ní nezradil literaturu ani svůj humor, zůstal jim věrný.

***Václav FRANC: FRANTIŠEK**, e-kniha, vydavatel E-knihy jedou Martina Koláčka, únor 2023
František Franěk, jedenáctiletý žák jednotřídky, píše svoje paměti v polovině 70. let 20. století, protože to za něj nikdo jiný neudělá. Pohledem chlapce můžeme pozorovat všednodenní starosti i humorné příběhy obyvatel malé vesničky Bystřice, rošťárny hlavního hrdiny a jeho spolužáků. https://eknihyjedou.cz/frantisek

***Václav FRANC: RÓZA aneb BYLA JSEM NULA DEVÍTKA**, e-kniha, vydavatel E-knihy jedou Martina Koláčka, duben 2023
Příběh z nedaleké budoucnosti. Hlavní postava se po delším odloučení vrací zpět do života na planetě, kde není záhodno nikomu věřit. Setkává se se starou matkou, ale je to vůbec její matka, nebo jen stroj, který je někým ovládán? Byla zneužita mocí, někteří ji považují za pachatele, ona se cítí obětí. Vzpomínky, konfrontace s realitou, hledání pravdy a naděje, protože člověk by měl něčemu věřit. Třeba kočce? https://eknihyjedou.cz/roza

***Václav FRANC: LITERÁRNÍ FANTAZIE VÁCLAVA FRANCE**, humorné texty, nakl. Epika, počet stran 123, 1.vydání, duben 2023

Editační činnost

Václav Smejkal: JMB-Newsletter_069
Číslo obsahuje:
-Titulní obraz by JMB s názvem „Sladké hořkosti – hořké sladkosti“
-Přinášíme komentář k vernisáži výstavy malíře Aloise Toufara v Litomyšli
-Vernisáž výstavy linorytů grafika Zbyňka Hraby v Litomyšli
-Dnes své jubileum oslavuje malíř Bohuslav Jirgle *75 z Ústí nad Orlicí
-Také své jubileum oslavuje spisovatel Milan Dušek *85 z Helvíkovic u Žamberka

Václav Franc: Kulturní občasník regionálních autorů, KOBRA, 4/2023, 5/2023, 6/2023
Václav Franc: ČAJ pro chvíle pohody (časopis autorů Jičínska, čísla 199, 200 a 201 (viz https://ikobra.rehec.cz/)

O vyšlých knihách

Tušení souvislostí

Příznivci příběhů odehrávajících se v ne příliš vzdálené budoucnosti mají příležitost začíst se do poutavé, ale zároveň znepokojující e-knihy Václava France s názvem **Róza**.

Autorovi se podařilo vykreslit atmosféru pochmurného světa společnosti založené na lžích, manipulacích, nedůvěře a odlidštěnosti. V přetechnizovaném a strachem ovládaném prostředí živoří bezejmenní a bezpohlavní. Vytrženi z kořenů a napospas ovládání jejich mysli a vykrádání paměti jsou cíleně vmanipulováni do prostorové i emoční izolace.

Hrdinka příběhu postupně objevuje to důležité, co člověka činí člověkem; potřebu identity symbolizovanou vlastním jménem a touhu po blízkosti živého tvora a bytosti. Její hledání nejvýstižněji vyjadřuje věta: „*Mikeši, mňoukni na mě moje jméno!*“ Stává se nositelkou naděje návratu k přirozenosti a souladu s přírodními zákonitostmi, k tomu, co lidstvo po tisíciletí udržuje při životě.

Róza je knihou rozsahem úspornou, ale obsahem hutnou. Milovníci dystopických románů ocení napínavé čtení, na pozorné čtenáře však mezi řádky číhají otazníky, které mají tendenci napřimovat se do vykřičníků.

Iva Tajovská

Kniha za milión miliónů

Kniha Marcelly Marboe **Ali a kůň za milión miliónů** je výletem do světa fantazie, kde osmiletá Ali, jako by se vracela do minulých časů 20.století, u pradědečka bratra Krále má dětské kamarády a koníka Zbojníka. Společně sestaví voltižérské družstvo až se dostanou do Prahy a dokonce i k panu prezidentovi.

Autorka vlastně vypráví jakousi pohádku (viz str. 54), cituji: *Za devatero horami, za devatero řekami a devaterými hvozdy, mezi dvěma úplně maličkými vesnicemi je veliký les. Jeho prostředkem vede silnice, která ty dvě vísky spojuje.*

A tak se dostáváme do Smíškova, kde Ali žije s řadou zvířátek a epizodických postaviček. Společně vytvářejí svět bezelstnosti, kde jsou lidé na sebe vlídní a šťastní. Že je to pohádka? Samozřejmě, ale plná fantazie, snění a dobrodružství, kde, jak napsal v doslovu František Mareš, redaktor Olympie, cituji: *...dospělí vstupují do dětství a děti do pohádek.*

Oceňuji, že v knížce spolužijí různé generace, děti s prarodiči a navzájem se doplňují, potřebují se navzájem. To je jeden ze vzácných prvků, který dnešní společnosti chybí, vzájemné naslouchání a spolupráce. Čtenář při četbě zapomene na problémy dnešního světa, snad se i vrátí do svého dětství. Tady vidím příležitost, jak nad knihou zapříst rozhovor rodičů s dítětem, vyprávět třeba příběhy vlastního dětství.

Přítomnost řady zvířátek je i pro dnešní přetechnizované děti přínosem. Naše generace žila v blízkosti zvířat, takže nám připadá normální, mít za kamaráda třeba kocoura Edisona, ale dnešní děti?

Marcella Marboe dokáže snít, vrátit se do dětství, zasmát se sama sobě, vzpomenout na svoje dětství, odkud nepochybně čerpala při psaní knihy, vyslechnout zvířecí kamarády a nechat se omývat životem kolem sebe.

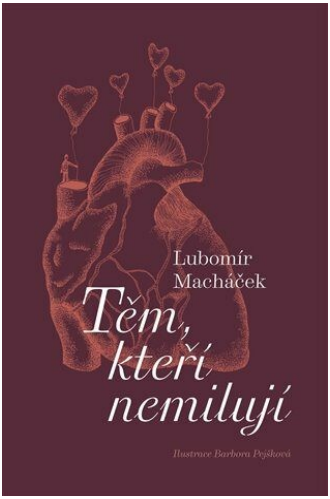
V jedné epizodě se Ali houpe ve větvích dubu Velikána a vidí padat hvězdu. Právě zde autorka pronáší slovy malé hrdinky svoje přání o světě, aby byli šťastní prostě úplně všichni nejenom ve Smíškově, ale kdekoliv na světě.

Příběh Ali a kůň za milión miliónů je pohlazením na duši a věřím, že osloví čtenáře všech věkových skupin.

Kniha získala Cenu Unie českých spisovatelů za rok 2022.

Václav Franc

Lidé potřebují k životu příběhy

Z povídkové knihy Lubomíra Macháčka Těm, kteří nemilují jsem si vypsal citaci ze stránky 194: *„Lidé potřebují k životu příběhy.“* Právě pardubický autor řady povídkových souborů ve své nové knize nabízí celou řadu příběhů, místy nostalgických, hlavní hrdinové bilancují svůj dosavadní život a nacházejí staré lásky a hříšky mládí, jako by chtěli svůj život poopravit, nasměrovat na tu správnou kolej, ale lze to v životě vůbec?

Hlavní postavy povídek žijí v Pardubicích a okolí, autor nezapře svoje město a kraj, ale odskočí si do atraktivních míst jako třeba se zájezdem do Říma nebo na venkov, kde lišky (v našem případě spíše jeleni) dávají dobrou noc. V několika povídkách se dotýká bezdomovectví, osudů lidí na okraji společnosti. Často se v textech objevují osoby, které mají co do činění s literární tvorbou. Děje se odehrávají v různých časových rovinách, občas se vyskytují události kolem roku 1968, ale i ze současnosti, neboť v závěrečných povídkách se objevují události kolem covidu.

Lubomír Macháček je mistrem psychologické prózy, jeho postavy jsou živé, přemýšlející o životě, postavy, které život semlel, ale i inspiroval. Na str. 58 o tom píše: *„Spisovatel se inspiruje životem a některé naše činy pramení z touhy po životě. Třeba o tom něco zajímavého napíše.“*

Kniha Těm, kteří nemilují mě zaujala a věřím, že si najde mnoho vděčných čtenářů.

Václav Franc

Michal SVOBODA- sbírka Holka ve výtahu, Pointa, 2022

Co zbude

Co zbude
Když se
Vypíšu do notýsku
Dopisů v písku
Prstem psaných
Obrázků
Oblázků
V dlani zahřívaných
Co zbude
Co zbude pro tebe

Mrazivé jitro

Do mrazivého jitra
Vycházím chutnat sníh
Já menhir útesu
Na západní straně
Já dlažební kostka
Vržená do tváře moci
Já zrnko písku
Zapomenuté v ponožce
Z předloňské dovolené
Tlačím se v botě

Lavina

Ze snů pro první chvíli
Nevěrných jako aprílové slunce
Z vět na přání
Dosud nenapsané básně
Průsvitných jako šaty
Vyletněných dívek
Z deště který strachem pláče
Opuštěn ve tmě i svým stínem
Z tikotu hodin v patách
Výhybek
Slepých uliček
Dotýkání
Větrné růžice a vína
Stavím si lavinu
Aby pak tebou
Lásko
Zakryla mou duši

Já biju srdcem o mříže

Já biju srdcem o mříže
Mají mne za blázna
Smějou se neví že
Až mříže prohryže
Propadne do prázdna

Ne nejsme milenci

Ne nejsme milenci
Jen stromy blízko zasazené
Opřené kmeny o sebe
Dvě stuhy na věnci
Tak spolu a tak opuštěné
Hledáme
Klíče od nebe

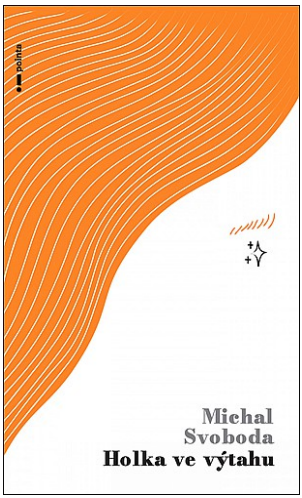
Půl láhve světa

Jako když slunce před polednem
Rozpustí stíny
A zlaté snítky modřínů
Ve váze na tvém stole
Jako když strom

Si sevře duši do kořenů
A ne velmi nepodoben
Průchozímu domu
Obejde sám sebe
Stejně se ptáme která je cesta
Se srdcem na dlani
A která jen tak
Zbylo nás málo kteří jsme
Jako bychom byli a věříme
Že je v nás pravda
A zatím jen
Smích
Polední úpal

Několik ohlédnutí
Půl láhve světa
A možná
Čas ji dopít
Zbylo nás málo kteří
Chodíme se srdcem na dlani
Po cestách jen tak
A zarůstáme duší do kořenů
A pak
Půl láhve světa, lásko
A možná
I čas ji dopít

Holka ve výtahu

Knížka našeho nového člena pana Michala Svobody mě zaujala na první čtení, tak, jako může jarní slunce prozářit úsvitem celý den. Jeho melodické, něžné verše, básně-vzpomínky, postřehy, jsou prosvětlené láskou k ženě a k životu.

V pozdějších vnímáme trochu stesku nad během dní a událostí, ale vždy i nad ním vítězí láska a pokora. Jeho verše zdánlivě prostým objetí objímají uplynulé dny, stále přítomné a blízké. Básně jsou lékem na krátící se čas bytí, na vyrovnávání se se stárnutím. Upřímný obraz života, s trochou sebeironie v závěrečných básních nás osloví svou přesvědčivou pravdivostí.

Díky za takovou poezii.

Věra Kopecká

Výročí našich členů ve 2. čtvrtletí roku 2023:

85 let
Milan Dušek 1. května

70let
Smejkal Václav 23. května
Wienerová Jana 3. dubna

INFORMACE ČLENŮM

Výroční schůze

Výroční členská schůze se uskutečnila v sobotu 22. dubna 2023 v restauraci Philadelphia v Pardubicích. Schůze se účastnilo 27 členů. Zápis ze schůze najdete na stránkách SvčS.

Během schůze proběhla burza knížek členů, na které bylo možno vyměnit nebo získat sbírky a knížky, abychom lépe poznali naši tvorbu. Výbor děkuje všem, kteří se podíleli na burze.

Sborník 2023 – editor Kopecká., téma a název: Na hraně.
Příspěvky je třeba poslat na e-mail kopecka.vera@volny.cz do 30. června 2023, aby mohla editorka sestavit sborník a ilustrátoři dostali včas, aby stačili do konce srpna připravit ilustrace a Kopecká dokončit přípravu k tisku. Rozsah příspěvků: Poezie (3-5 normostran – 1800 znaků na stránku). Próza maximálně 8 normostran. K příspěvku připojit medailonek autora ne delší než 10 řádků (editor může zkrátit).

Pozvánka na XXIV. Mezinárodní dny poezie v Broumově, které se budou konat 20. 10. – 22. 10. 2023

24. mezinárodní Dny poezie v Broumově se uskuteční 20.-22.10. , podrobné informace získají zájemci na e-mailové adrese kopecka.vera@volny.cz. Přihlášky a příspěvky do sborníků na Dny poezie je třeba zaslat do 15.7.

Těm, kteří se přihlásí a do Broumova nepřijedou, budou publikace zaslány na požádání po zaplacení účastnického poplatku 100 Kč a ceny za publikace.
Připravte si rovněž 1 – 2 básně na zahajovací autorské čtení, na sobotní dopoledne a na vystoupení v Nové Rudě. Případné dotazy vám ráda zodpovím prostřednictvím e-mailu. Uvítám vaše náměty pro dílny. Těším se na setkání s vámi.

Věra Kopecká

Příspěvky do Kruhu 73 zasílejte do 20.8.2023 na adresu:

Věra Kopecká, Křinice 8, 550 01 Broumov (poezie)
e-mail: kopecka.vera@volny.cz
Jana Burčíková, Nové Město nad Metují, Dukelská 484. 549 01
(publicistika, próza), e-mail: janinamater@seznam.cz
Kateřina Hájková, Písečník 1579, 562 01 Ústí nad Orlicí
e-mail: katerina.hajkova.229@seznam.cz
Milan Dušek – 564 01 Helvíkovice 104
e-mail: spisovatel@milandusek.cz
Václav Franc, K Hájku 1724, 50901 Nová Paka (próza)
e-mail: Franczub@seznam.cz
Rudolf Beran, Brněnská 761, 569 43 Jevíčko (publicistika)
e.mail: bufallo@seznam.cz

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Elektronickou verzi časopisu
lze stáhnout na našich stránkách:
http://www.spisovatelevc.cz/

ANKETA:

Vážení přátelé,

napište nám, jak byste si představovali Kruh? Má být pro členy nebo i pro veřejnost? Chcete víc informací z akcí, nebo o literatuře či ukázek z tvorby? Na Vaše názory čekáme!

Redakce bulletinu Kruh